

Rapport från internationell konferens

”Kvinnor med invandrarbakgrund”

Stockholm
15 november 2008

Bilder från konferensen

Eda Gemi (t.h.) medverkade på konferensen.

Drygt 100 kvinnor deltog på konferensen.

Kirsti Kolthoff, moderator i temagruppen kvinnors organisering.

Sammanfattning

Den internationella konferensen med fokus på kvinnor med invandrabakgrund belyste olika utmaningar för invandrarkvinnor. För att effektivt svara mot utmaningarna återkom diskussionen till möjliga roller och funktioner för kvinnorörelsen. Det övergripande budskapet var att stärka nätverken mellan kvinnorörelsen och organisationer för kvinnor med invandrabakgrund. Ömsesidighet, nätverkan, samverkan, organisering och dialog var återkommande teman i relation till de rekommendationer som lyftes fram:

- Verka för invandrarkvinnors ökade deltagande på arenor där de är under-representerade.
- Uppmärksamma att det saknas tillfredställande statistik om situationen för invandrarkvinnor. Åtgärder för att synliggöra statistiken.
- Utnyttja ökat intresse för situationen för kvinnor med invandrabakgrund. Lyft fram frågor till beslutsfattare.
- Verka för att kvinnor och kvinnors erfarenheter inte avpolitiserar. Även utsatta kvinnor möter motståndsstrategier.
- Bättre lagstiftning och utökad finansiering till organisationer som arbetar med mäns våld mot kvinnor.
- Bidra till en genusmedveten asylprocess: Skapa debatt kring behovet av standarder som skyddar asylsökande kvinnor. Kartlägg regeringens ageranden. Påverka kommande tillägg i EU:s asyldirektiv. Utbilda aktörer som möter kvinnor i asylprocesser. Asylbeslut måste baseras på relevant information och fallspecifik bedömning.
- Sprid samhällsinformation till asylsökande kvinnor om deras möjligheter och rättigheter.
- Granska offentliga budgetar för att klarlägga resursfördelning och fördelningens effekter.
- Nätverksbyggande mellan kvinnoorganisationer på nationell och europeisk nivå. Brobyggen kring gemensamma frågor. Behov av gränsöverskridande forum att mötas på för att stimulera organisering och engagemang.

Två möten ägde rum under helgen den 15 och 16 november, dels den internationella konferensen och dels ett möte med Nordiska Kvinnor i Samverkan (NOKS). NOKS-deltagarna var även inbjudna till den internationella konferensen och höll sitt egna möte söndagen den 16 november.

NOKS-mötet belyste behovet att utveckla och stärka kvinnors nätverk samt att integrera invandrarkvinnor med kvinnorörelsen. Med det som bakgrund beslutade mötet att söka medel för ett Nordiskt Forum 2009 med syfte att stimulera nationella, nordiska och europeiska nätverk samt stärka relationerna och samarbetet mellan kvinnorörelsen och organisationer för kvinnor med invandrabakgrund.

Innehållsförteckning

Förord	6
Konferensprogram	7
Inledning	9
”Vi möts i en dialog för att skapa resultat”	9
”Vi har mycket kunskaper och erfarenheter som måhända är annorlunda, men icke desto mindre en resurs och tillgång”	9
Beijing +15 och invandrarkvinnor	11
Nordiska skillnader	11
Mer statistik behövs	12
Integrationspolitik är en fråga om jämställdhet	12
”Migrantkvinnors rättigheter är på modet i Europa”	15
Prioriterad målgrupp	15
Nya synsätt möter samtida migrationsmönster	16
Stockholmsagendans fem rekommendationer	16
Europeiska Kvinnolobbyn	17
”Asyl är inte könsneutral – en kommentar till EU:s asylpolitik”	18
Det genusblinda asylprocedurdirektivet i EU	18
EU:s skyddsgrundsdirektiv	19
Mer kan göras	19
Vad göra när en jämställd asylprocess är långt borta	21
Nutidshistoria ur ett genusperspektiv från 1960 och framåt	23
Den emancipatoriska strategin – att medvetandegöra	23
Institutionalisera medvetandet – från individnivå till samhällsfråga	23
Gör kvinnofrågan allmän	24
Jämställdhet är social ingenjörskonst	24
Nya sätt att hantera gamla frågor	24
Pengar nu! – om gender budgeting	26
Avstamp i jämställdhetsdokument	26
Kvinnor och ekonomi – könsmedveten budgetanalys	27
Olika modeller för <i>gender budgeting</i>	27

Kvinnors organisering, arbetsmarknad och våld mot kvinnor	29
”Representation är centralt för att kunna göra sin röst hörd och för att själv kunna föra sina frågor”	29
Återkoppling: Hitta forum för delaktighet och stöd	29
”Arbete ger ekonomisk självständighet som är en grundförutsättning och fråga om delaktighet i samhället”	30
Om våld mot kvinnor och (o)skyddade utsatta	31
Kvinnor i asylprocessen	31
Mångdimensionellt hedersvåldsbegrepp	32
Återkoppling: tillsammans framåt	32
Åtgärds paket	33
Nordiskt möte med fokus på kvinnor med invandrabakgrund	34
Kvinnor med invandrabakgrund i Norge	34
Kvinnor med invandrabakgrund i Finland	35
Positiva framtidsblickar	35
Kvinnor med invandrabakgrund i Danmark	35
Hårdare regler för uppehållstillstånd	36
7-årsregeln och våld i nära relationer	36
Bidrag till en ljusnande framtid	36
Kvinnor med invandrabakgrund på Island	37
System med 2-åriga äktenskap utnyttjas	37
Stöttande verksamhet	37
Kvinnor med invandrabakgrund på Grönland	37
Migrationsmönster hos kvinnor från Grönland	38
Institutionella framsteg	38
Kvinnor med invandrabakgrund på Färöarna	38
Nordiskt jubileumsforum vid Beijing +15	39
Nordiskt samarbete öppnar möjligheter för kvinnorörelsen	39
En projektidé tar form	39
Arbetet framöver	40
Deltagarlista från NOKS-mötet	41

Förord

Kvinnor med invandrarbakgrund är en stor och brokig grupp som verkligen kan stå för ordet mångfald i vårt svenska samhälle och i Europa.

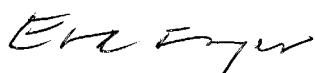
Kan en så stor och mångfacetterad grupp beskrivas? Finns det en gemensam problembild? Vilket ord ska vi använda när vi syftar på denna stora grupp som i media ofta beskrivs på ett alltför ensidigt och ofta problemtyngt sätt. Vår osäkerhet är stor. Kanske är vi mer korrekta om vi använder orden "kvinna med utländsk bakgrund" eller det engelska "migrantkvinna"? Ord spelar roll och vår uppfattning av verkligheten bygger på hur ord används. Kanske att denna konferens kan medverka till att det som förenar överbrygger det som skiljer och att vi accepterar att det finns det som skiljer.

Sveriges Kvinnolobby fortsätter genom denna konferens ett nätverksbyggande som startade 2007, då Europeiska Kvinnolobbyn, the European Women's Lobby (EWL), arrangerade konferenser kring migrant kvinnors organisering, med syfte att bilda och stärka upp ett europanätverk. Vi hoppas nu på bildandet av ett nationellt nätverk som knyts till europanätverket.

Konferensen vänder sig till kvinnor med invandrarbakgrund men lika mycket till kvinnorörelsen i övrigt.

Det finns en risk att vi arbetar i skilda rum, att vi medverkar till ett "vi och dom", att vi bidrar till schablonisering och i värsta fall till stigmatisering. Intentionerna är motsatta, vi önskar dialog, möten och förening utifrån mångfald och tolerans. Viljan till detta måste vara ömsesidig och ske i ett respektfullt möte. Så skedde också vid konferensen. Den var fylld av glädje och inspirerande möten. Den bjöd på kunskap kring specifika problem och den avslutades med kraft, livsglädje och humor, en betraktelse också av den svenska kvinnan, en jämvikt skapades där vi förenas.

Sveriges Kvinnolobby, december 2008

Eva Fager
Ordförande

Konferensprogram

Lördag 15 november

Konferensen öppnas

Eva Fager, ordförande i Sveriges Kvinnolobby

Meri Helena Forsberg, ordförande i Riksförbundet Internationella Föreningar För Invandrarkvinnor (RIFFI)

Peking +15 utifrån ett invandrarkvinnoperspektiv

Marianne Laxén, departementsråd, Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Migrantkvinnor i Europa

Amandine Bach, koordinator, Europeiska Kvinnolobbyn (EWL)

Asyl är inte könsneutral

Maria Bexelius, handläggare och författare, Rådgivningsbyrån

Avstamp 60-tal – Nutidshistoria ur ett genusperspektiv

Yvonne Hirdman, professor i kvinnohistoria, Stockholms universitet

Pengar nu, gender budgeting analys– en metod för offensivt arbete

Wiveca Holst, styrelseledamot, Sveriges Kvinnolobby

Introduktion temagrupper

Temagrupp 1. Migrantkvinnors organisering och politiska deltagande

Key-note speaker: Eda Gemi, Cultural House of Albanian Immigrations, Grekland

Temagrupp 2. Arbetsmarknad

Key-note speaker: Lena Schröder, docent i ekonomisk historia, Stockholms universitet

Temagrupp 3. Mäns våld mot kvinnor

Key-note speaker: Azam Qarai, Kvinnors nätverk & Linna-mottagningen; Maria Bexelius, Rådgivningsbyrån

Gemensam sammanfattning och återkoppling

Zinat Al sadat Pirzadeh, Stå-upp komiker

Konferensen avslutas

Söndag 16 november

NOKS-möte

Inledning

Närmare hundra kvinnor från kvinnorörelsen i Sverige och Norden, tillsammans med representanter från forskning och myndigheter hade samlats i Stockholm för konferensen ”Kvinnor med invandrabakgrund”. Konferensen samordnades med ett nordiskt möte för de nordiska kvinnoorganisationernas paraplyorganisationer. Bakgrunden till konferensen är att European Women’s Lobby (EWL) under 2007 arrangerade seminarier kring migrant kvinnors organisering. Det ledde till bildandet av ett nätverk. Sveriges Kvinnolobby är nationell koordinatör för EWL i Sverige med uppgift att tillsammans med invandrarorganisationer utveckla detta nätverk vidare. Konferensen om kvinnor med invandrabakgrund är ett led i det arbetet och fortsättning på det nätverk som bildades genom EWL. Konferensen fokuserar på invandrarkvinnor i Sverige med syfte att utveckla och stärka invandrarkvinnors nätverk på nationell och internationell nivå samt integrera invandrarkvinnor med kvinnorörelsen.

Konferensen öppnades av Eva Fager, ordförande i Sveriges Kvinnolobby och Meri Helena Forsberg, ordförande i Riksförbundet Internationella Föreningar För Invandrarkvinnor (RIFFI).

”Vi möts i en dialog för att skapa resultat”

Sveriges Kvinnolobbys ordförande Eva Fager välkomnade till en konferens med fokus på kvinnor och invandrabakgrundens betydelse i kvinnors liv.

– Det här är en konferens för alla kvinnor, en konferens som syftar till att inkludera och inte att avskilja, stigmatisera, utan att se helheten, strukturerna och öka möjligheterna och rättigheterna för kvinnor.

Konferensens fokus är att belysa invandrarkvinnors situation. De problem som dessa kvinnor står inför är oftast grundade i olika samhällsstrukturer men upplevs som privata. Att se strukturer, förstå hur omständigheter, händelser, resursfördelning och politik påverkar våra liv är en uppgift för var och en i en demokrati men en alldeles särskild uppgift för kvinnors intresseorganisationer. Vår uppgift är att påverka. Ensamma är vi svaga. Tillsammans når vi bättre resultat. Därför behöver vi bry oss mer och skapa fler mötesplatser för att öka dialogen inom kvinnorörelsen såväl nationellt som på europeisk nivå. Vi måste koordinera och stärka nationella, europeiska och internationella nätverk mellan kvinnoorganisationer. Konferensen om kvinnor med invandrabakgrund är ett led i denna strävan och en ambition att överbrygga ett ”vi och dom”. Kvinnorörelsen måste ta ett ökat ansvar men kan inte göra det utan invandrarkvinnors engagemang och vilja. Det råder en ömsesidighet i detta. Konferensen är en del i ett arbete att utmana vanans makt och strukturer. Den är en mötesplats för dialog, för att skapa resultat som omfördelar, utmanar och påverkar.

”Vi har mycket kunskaper och erfarenheter som måhända är annorlunda, men icke desto mindre en resurs och tillgång”

RIFFI:s ordförande, Meri-Helena Forsberg, menar att denna konferens är ett bevis på att vi har kommit en bit på väg mot målet att uppnå en jämställd politisk, kulturell, ekonomisk och social position mellan kvinnor och män. Det är det övergripande mål för RIFFI, en paraplyorganisation för kvinnor med invandrabakgrund som består av ett 20-tal lokalföreningar. Sedan starten 1974 har verksamheten koncentrerats till att underlätta invandrarkvinnors integration och strävan att finna sin plats i ett nytt samhälle genom att informera om rättigheter och skyldigheter.

RIFFI:s lokalgrupper är viktiga forum för att uppnå ändamålet men fyller också en viktig funktion då de för många kvinnor är den enda kontaktpunkten eller mötesplatsen utanför hemmet. Lokalgrupperna erbjuder en möjlighet att känna delaktighet till en grupp som skapar tillhörighet i ett sammanhang där åsikter och intryck, men också utmaningar och problem, kan diskuteras med andra i liknande situation. Diskussioner kring till exempel etniska familjemönster som tvingar till gifte i tidig ålder, kvinnlig omskärelse och könsstympning eller den 2-årsregel som gör att invandrade kvinnor kan utvisas om äktenskapet inte håller gör att verksamheten i lokalföreningarna bildar en viktig plattform och utgångspunkt för RIFFI:s påverkansarbete och försök till inflytande i olika demokratifrågor. Som ett framgångsexempel kan nämnas en i maj 2004 antagen lag mot barnäktenskap och tvångsäktenskap i Sverige.

RIFFI driver också många projekt med skilda fokus som spänner från att stärka självförtroendet hos identitetssökande invandrarflickor, erbjuda stödsamtal för misshandlade invandrarkvinnor till att utbilda kring värdegrunder och jämställdhet. Det övergripande syftet med olika projekt och verksamhet är att bekämpa och bemöta den strukturella diskrimineringen av kvinnor med vilket avses den samhällsordning och institutionella arrangemang som skapar ett system där vissa grupper med avseende på klass, kön och sexualitet exkluderas från makten och förfördelas i fördelningen av resurser. Med syfte att bekämpa ojämställda förhållanden och målet att inkluderas avslutar Forsberg:

– Vi kan ta vårt ansvar, vi vill ha uppdrag, vi vill bli betrodda. Vi ser fram emot att samhället tar tillvara våra erfarenheter och fortsätter att ge mer av det handlingsutrymme som vi redan får och är tacksamma för i Sverige.

Beijing +15 och invandrarkvinnor

Marianne Laxén, departementsråd på Integrations- och jämställdhetsdepartementet, arbetar med den EU-rapport som ska publiceras 2010 som en uppföljning och rapport kring den handlingsplan som skapades på den 4:e kvinnokonferensen i Beijing 1995. Till skillnad från kvinnokonventionen, eller deklarationen om kvinnors mänskliga rättigheter (CEDAW), som antogs av FN 1979, är handlingsplanen från Beijing inte bindande för de omkring 180 länder som har signerat den. Det gör att den tenderar att hamna i skuggan av kvinnokonventionen, eftersom den senare prioriteras i egenskap av rättsligt bindande dokument. Handlingsplanen från Beijing blir istället särskilt central för kvinnoorganisationer och andra aktörer som skuggar och följer upp hur regeringar arbetar med både kvinnokonventionen och handlingsplanen.

De 12 fokusområden som de medverkande länderna enades om att arbeta med i handlingsplanen från Beijing 1995 är därför fortfarande ett levande och centralt dokument. Den fyller en viktig funktion som måttstock på den takt och utsträckning i vilken jämställdheten ökar runtom i världen. Vart femte år följs handlingsplanen upp för att klarlägga hur långt olika regeringar har kommit i sitt arbete, men också för att komma överens om nya utmaningar.

Det politiska klimatet, främst från Bushadministrationen, efter Beijing 1995, har gjort det svårt att uppdatera och införliva nya aspekter i handlingsplanen, menar Marianne Laxén, som höll i presentationen. FN mottar femårsrapporteringarna från de regeringar som har signerat handlingsplanen parallellt med kvinnogrupper och andra aktörers egna kartläggningar och undersökningar, så kallade skuggrapporteringar, av framsteg och motgångar i genomförandet av handlingsplanen. Utifrån ett europeiskt och nordiskt perspektiv fram till och med 2005 är invandrarkvinnors synvinkel och perspektiv mer eller mindre frånvarande i de inrapporteringar som har gjorts.

Nordiska skillnader

Handlingsplanen från Beijing består av 12 fokusområden: kvinnor och fattigdom, kvinnor och utbildning, kvinnor och hälsa, våld mot kvinnor, kvinnor och väpnade konflikter, kvinnor och ekonomi, kvinnor i makt och beslutsfattande positioner, institutionella mekanismer för att öka kvinnors inflytande, kvinnors mänskliga rättigheter, kvinnor och media, kvinnor och miljö samt unga flickor. Inom varje fokusområde har de signerande länderna enats om ett antal åtgärder som ska genomföras för att handlingsplanen ska betraktas som uppfylld. I en gammal EU-rapport, när antalet medlemsländer bara var 15, omnämns invandrarkvinnors situation i termer av hälsotillstånd bland etniska minoriteter, könsstypning bland unga flickor, minoriteters rättigheter och asylpolitik. Samma rapport uppvisar en positiv tendens att inte likställa eller blanda ihop jämställdhet mellan män och kvinnor (*gender equality*) med genusintegrering (*gender mainstreaming*), utan särskiljer och behandlar dem som olika aspekter av jämställdhetsarbetet. Som ett led i att stärka en sådan tendens betonar Laxén att det är viktigt att den kommande rapporteringsomgången i samband med Beijing + 15 tar fasta på att jämställdhet rymmer fler aspekter och att det därmed bör finnas utrymme och möjlighet att komma med fler referenser till de specifika upplevelser och erfarenheter som kvinnor med invandrabakgrund har.

I Sveriges rapportering vid Beijing + 10 omnämndes invandrarkvinnor särskilt i fråga om läskunnighet och SFI-programmen (Svenska för Invandrare), aktiviteter kring hedersvåld och kring de övervägningar som har gjorts för att vidta åtgärder kring könsstypning inom kategorin unga

flickor. Drag som även Danmarks rapportering uppvisade, enligt Laxén. Generellt uppvisade Finlands och Norges rapporter från denna period en högre medvetenhet gällande de problem och utmaningar som särskilt invandrarkvinnor upplever. Även om rapporteringen mellan de nordiska länderna skiljer sig på papperet, med lägre medvetenhet i Sveriges och Danmarks rapporter än i Norges och Finlands, så märks inte denna skillnad lika tydligt när det kommer till handling och politik som genomförs.

Laxén menar att det är centralt att fler invandrarkvinnor involveras och engageras i beslutsfattande och andra maktforum för att ändra på situationen, nå inflytande och förändra strukturen. Genomgången av föregående rapporter visar på en medvetenhet om problematiken för invandrarkvinnor, men tendensen har varit att framställa kulturen som problemet och inte bemötandet av invandrarkvinnor.

Mer statistik behövs

Ett annat problem med rapporteringen kring handlingsplanen från Beijing är tillgången på relevant statistik. Behovet av statistiskt material och underlag, såväl på nationell som internationell nivå, är stort och då främst statistik som belyser invandrarkvinnors livsområde eller ger vinklingar ur invandrarkvinnors perspektiv. Tillgången är idag begränsat till Gender Gap Index internationellt och en ”Gender Help Desk” på Stockholms Universitet, menar Laxén. Den tillgängliga statistiken för Sverige visar att arbetskraftstalet är lägst bland kvinnor från Asien. Samtidigt är arbetslöshetstalet högst bland invandrande kvinnor från Asien. Statistik visar också att fler invandrarkvinnor i Sverige nomineras i allmänna val än i Norge. I Sverige representeras också en större del utrikesfödda kvinnor än män i kommunfullmäktige.

Integrationspolitik är en fråga om jämställdhet

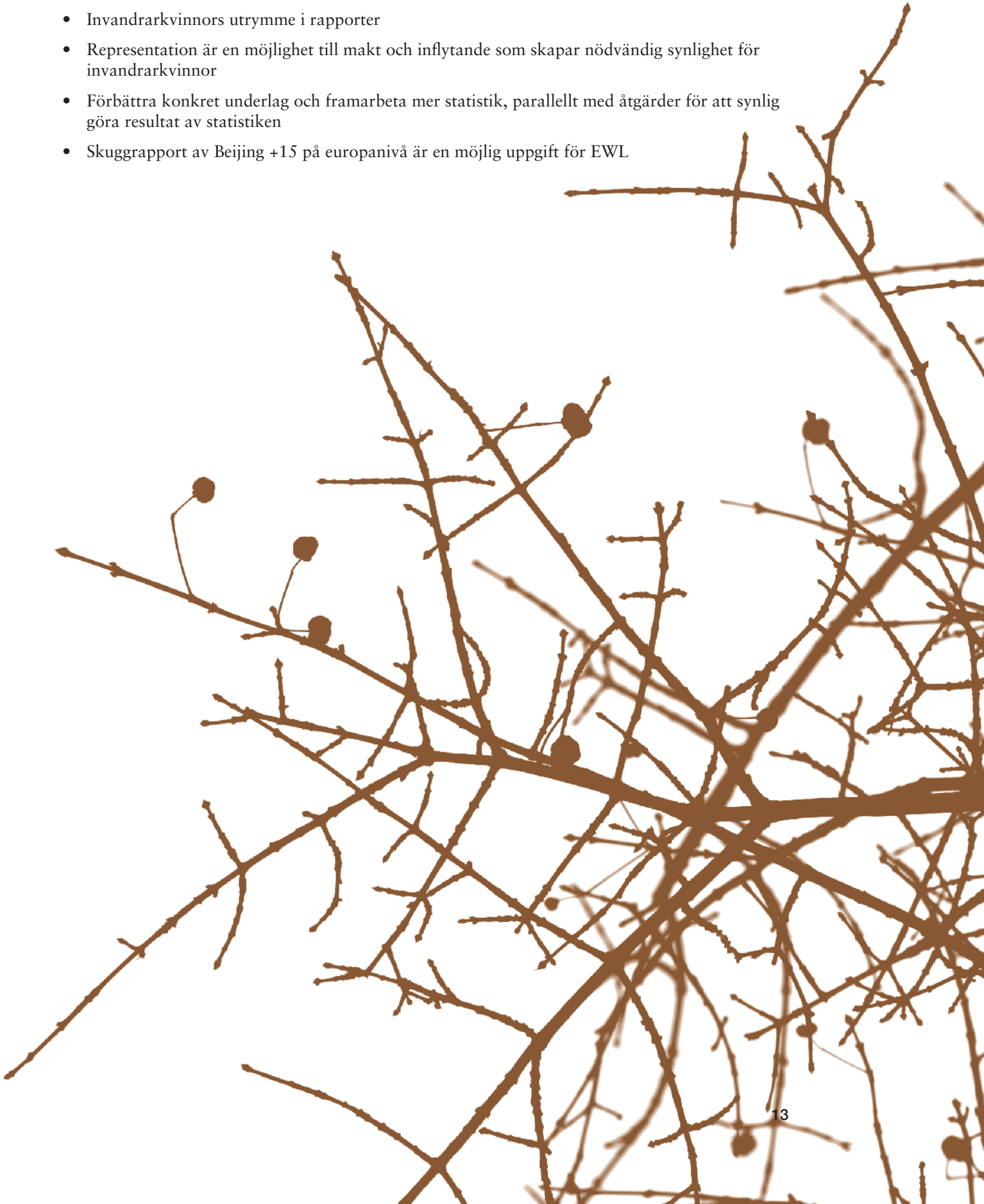
På EU-nivå finns ett glapp i återrapporteringarna mellan vad som skrivs och vad som genomförs. Europeiska kvinnolobbyn har försökt att påverka och komma med konkreta förslag på hur Kommissionen kan komma till bukt med problemet. Laxén illustrerar med ett exempel där det i en särskild rapport kring migration och integration fanns en enda referens till kvinnors specifika situation och utmaningar. Denna referens hänvisar till en ”roadmap” för ytterligare specificering av situationen och vidtagna åtgärder. ”Roadmapen”, i sin tur, hänvisar istället tillbaka till rapporten. Ett sådant cirkelresonemang leder inte till konkreta handlingar.

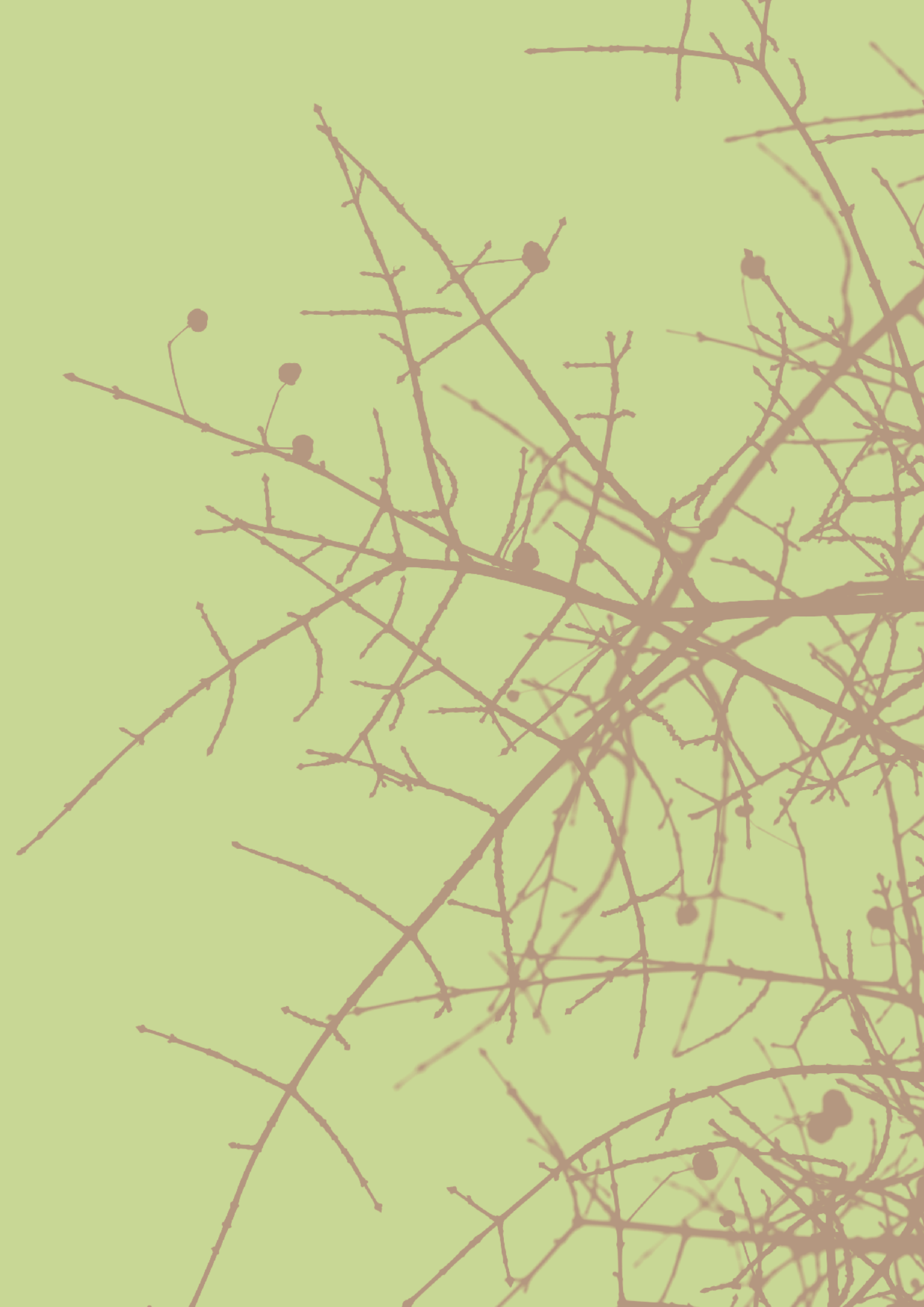
Laxén menar att viljan finns och ska inte underskattas, men att den bromsas av en tung EU-byråkrati där jämställdhetsfrågan är stor men har lite makt medan integrationsfrågan är mindre men har större genomslag. Talas det om invandrare och integration så avses ofta män medan kvinnors specifika situation och förhållanden kring integration uteslutande blir en jämställdhetsfråga. Integrationspolitik lyfter således inte ensam ett jämställdhetsperspektiv. Dock finns ett stigande intresse bland jämställdhetspolitiker att göra en koppling mellan integration och jämställdhet som bör tas tillvara, menar Laxén, som vill att båda områdena ska synliggöras med syfte att lyfta fram invandrarkvinnor specifikt och avslutar med några konkreta förslag på vad kvinnoorganisationer kan göra:

– Jag skulle föreslå att SKL och övriga organisationer som är representerade här idag skickar ett brev till Nordiska Ministerrådet och till alla jämställdhetsministrar där ni påpekar att vi inte har tillfredställande kunskap och statistik om situationen för invandrarkvinnor med en uppmaning och förfrågan om de kan göra något. Ett upprop som måste komma nu eftersom det är i sista stund om det ska ingå i den kommande rapporten.

Nyckelord:

- Invandrarkvinnors utrymme i rapporter
- Representation är en möjlighet till makt och inflytande som skapar nödvändig synlighet för invandrarkvinnor
- Förbättra konkret underlag och framarbeta mer statistik, parallellt med åtgärder för att synliggöra resultat av statistiken
- Skuggrapport av Beijing +15 på europainivå är en möjlig uppgift för EWL

”Migrantkvinnors rättigheter är på modet i Europa”

Amandine Bach arbetar som koordinator på Europeiska Kvinnolobbyn, EWL. På temat ”framtida utmaningar och möjligheter för kvinnor med invandrabakgrund i Europa” uttryckte hon inledningsvis sin förhoppning att Sverige, med EU:s ordförandeklubba i hand under andra hälften av 2009 tar en ledande roll för att förändra den aktuella säkerhetsorienterade synen på migration till förmån för en positiv, rättighetsbaserad hantering som ligger i linje med europeiska värderingar och den ”Stockholmsagenda” vars framtagande EWL har påbörjat.

Prioriterad målgrupp

Det talas ofta om att kvinnor och kvinnors erfarenheter inte tillfredställande kommer till uttryck eller uppmärksammas i akademiska och politiska sfärer. Amandine Bach menar att den bilden inte stämmer. Statistiken pekar uppåt och det finns en mängd kvalitativ forskning som pekar ut och ramar in de utmaningar som kvinnor med invandrabakgrund möter. Det återstår mycket arbete för att situationen ska kunna betraktas som tillfredställande men kvinnor med invandrabakgrund, deras särskilda situation och specifika utmaningar erkänns i allt större utsträckning i både politiska och akademiska sfärer, menar Bach. Till exempel uttrycker Europakommissionens kommuniké ”En gemensam agenda för Integration” (2005) att genusperspektiv ska inkorporeras i alla ageranden där det är relevant. Europarådets ”rekommendation 1732” (2006) menar på samma sätt att alla medlemsstater bör införliva genusaspekter i all verksamhet som har med migration i Europa att göra. Denna rekommendation tillsammans med Europarådets resolution 1478 (2006), betonar vikten av ett särskilt hänsynstagande till de behov som migrerande kvinnor har eftersom de skiljer sig från männens, som annars är norm.

Så sent som i juni 2008 kom Europakommissionen med en kommuniké som ytterligare fördjupar migrationspolitikens uppmärksammande av kvinnor där de uppmanar att särskild uppmärksamhet ska riktas till kvinnor med invandrabakgrund på arbetsmarkanden. Det gemensamma europeiska asylsystemet (CEAS) har som övergripande mål att införliva och genomsyras av ett genusperspektiv samtidigt som den europeiska ministerkonferensen om integration i november 2008, innehöll en hel sektion på temat ”kvinnor med invandrabakgrund”, där det framhölls att denna grupp bör vara en prioriterad målgrupp för integrationspolitik.

Det är hög tid för kvinnorörelsen att ta vid och utnyttja denna öppning och intresse för kvinnor med invandrabakgrund. Det är ett utrymme för pro-aktivitet där vi kan lyfta fram frågor till beslutsfattare. Kvinnor med invandrabakgrund som är organiserade eller organisationer inom kvinnorörelsen som fokuserar på migrationsfrågor har genom åren utvecklat expertis som bör tas tillvara och erkännas bland beslutsfattare. Återigen erbjuder Sveriges EU ordförandeskap ett unikt tillfälle att försöka involvera expertisen som samlas i skapandet av Stockholmsagendan. Arbetet har redan påbörjats och det är hög tid att vi kräver vår demokratiska rättighet att konsulteras, menar Bach.

Nya synsätt möter samtida migrationsmönster

Det behövs nya infallsvinklar och synsätt på migrationsfrågor – bort från den negativa dialog som leder till stereotyper och stigmatisering till förmån för det berikande ekonomiska, sociala och

kulturella bidrag som kvinnor och män med invandrabakgrund innebär för europeiska samhällen. Bach poängterar att historien saknar bevis på att ökad gränsbevakning eller hårdare regleringar skulle begränsa migrationen till Europa. Det leder snarare till nya förflyttningsmönster där migranter utsätts för ökade risker då de bland annat skuldsätts när de tvingas vända sig till människosmugglare, en verklighet som gör att många kvinnor faller offer för trafficking och sexuell exploatering.

En ny syn på migration måste respektera fundamentala rättigheter och öppna möjligheter för immigranter att delta i samhället. EWL, kvinnorörelsen och föreningar för kvinnor med invandrabakgrund spelar en central roll för ett förändrat synsätt på utvecklingen. För att det ska bli en verklighet är det nödvändigt att gruppmöten på nationell nivå koordineras på europeisk nivå för att stärka påverkan och bättre kunna följa upp agendan och åtgärder. Arbetet har påbörjats på olika ställen i Europa där medlemsstater såsom Belgien, Danmark, Frankrike, Grekland och Ungern har arrangerat möten som erbjuder kvinnor med invandrabakgrund att komma till tals. Resultaten från dessa möten presenteras i ett gemensamt möte i Bryssel i slutet av november 2008 då även ett nytt nätverk för kvinnor med invandrabakgrund ska startas upp och en diskussion om gemensamma åtaganden på europeisk nivå genomförs, berättar Bach.

Stockholmsagendans fem rekommendationer

För perioden 2010-2014 har EWL tillsammans med kvinnorörelsen arbetat fram fem prioriterade områden som går under namnet ”Stockholmsagendan”. Dessa fokusområden ska vara vägledande för arbetet de kommande åren, berättar Bach. Det första fokusområdet handlar om ”Respekt för människovärdet och fundamentala rättigheter”. Med det övergripande målet att synen på immigration ska utgå från ett rättighetsbaserat perspektiv innebär arbetet inom denna kategori att tillförsäkra fundamentala sociala rättigheter för kvinnor med invandrabakgrund. Detta kan ske genom att bland annat verka för ett erkännande av det arbete som kvinnor utför i den informella sektorn såsom hushållssysslor, men också genom att öppna upp utrymme och tillgång till arbete på den etablerade arbetsmarknaden. Ett sådant inträde underlättas genom att till exempel erbjuda språkkurser. Det handlar också om att rätten till ett hem och tillgången till kulturellt hänsynstagande, sexuell och reproduktiv hälsa samt tillgången till andra sociala skyddsnet.

Den andra punkten i Stockholmsagendan handlar om att ge utrymme för människor med invandrabakgrund att delta i samhället. I linje med Europarådets resolution 1618 (2006) ska medlemsstater under denna punkt garantera immigranternas rösträtt, häva restriktioner som begränsar immigranternas politiska rättigheter och tillförsäkra att papperslösa immigranter inte exkluderas från demokratiskt deltagande, att civilsamhälleliga initiativ av och för människor med invandrabakgrund stöds genom finansiering och tilldelning av resurser samt att immigranter åtnjuter rättigheten att komma till tals genom att etablera konsultativa, representativa organ.

Ett tredje fokus handlar om att utveckla bättre standarder som skyddar asylsökande. Under denna kategori efterfrågas särskilt bildandet av en genderenhet på European Asylum Support Office och antagandet av riktlinjer för att göra asylprocessen könsmedveten.

Det fjärde området fokuserar på att främja samarbetet mellan beslutsfattare och civilsamhällets organisationer i både hem- och mottagarländer. Genom partnerskap och dialog ska konsultativa processer genomföras för att hörsamma och införliva den expertis som civilsamhällets organisationer och kvinnor med invandrabakgrund besitter. På europeisk nivå saknas idag mekanismer för att genomföra en sådan samverkan och partnerskap mellan beslutsfattare och civilsamhället på ett tillfredställande sätt.

Slutligen är Stockholmsagendans femte prioriterade område mäns våld mot kvinnor. Det är något som drabbar alla kvinnor – inte bara kvinnor med invandrabakgrund. Det krävs både lagstiftning och utökad finansiering till organisationer som arbetar med frågan. Därtill kommer Stockholmsagendan att innehålla förslag såsom att skapa ett årligt möte mellan policyaktörer och organisationer för att bedöma framsteg och utmaningar i arbetet och ett förslag om att deklarerat ett "Europeiskt år av nolltolerans för våld mot kvinnor".

Europeiska Kvinnolobbyn

Bach är samordnare på Europeiska Kvinnolobbyn (EWL) som sedan starten 1990 arbetar tillsammans med medlemsorganisationer runtom i Europa för att påverka olika institutioner inom EU och bidra till jämställdhet mellan kvinnor och män. EWL organiserar mer än 2000 kvinnorörelser med 30 nationella kontaktpunkter och 20 organisationer på europeisk nivå. Det mångåriga arbetet för kvinnor inom området immigration, integration och asylpolitik har sedan 2006 särskilt kommit att handla om ett projekt med syfte att synliggöra invandrarkvinnors organisering på europeisk nivå som har lett till bildandet av ett nätverk för att utöva påverkan gentemot beslutsfattare och stimulera samverkan mellan kvinnogrupper med invandrarfokus runtom i Europa.

Nyckelord:

- Sakkunskapen är större än vi tror och måste tas på större allvar
- Behov av samråd och samverkan
- Behov av genusperspektiv – utan kunniga människor finns inget genusperspektiv
- Hårdare krav på genusmedvetenhet

”Asyl är inte könsneutral – en kommentar till EU:s asylpolitik”

”Jag kände mig inte alls respekterad”. ”De trodde mig inte”. ”De såg mig inte”. ”De ställde så många frågor. Det var som att jag var kriminell”. ”De trodde inte på mig eller vad jag berättade – de frågade hela tiden om bevis”. Detta är upplevelser som kvinnor i asylprocesser har delat med sig av i boken *Asylrätt, kön och politik – en handbok för jämställdhet och kvinnors rättigheter* (2008) skriven av Maria Bexelius och utgiven av Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar, en ideell organisation som arbetar för asylsökandes rättigheter.

Bexelius, författare och handläggare på Rådgivningsbyrån, inleder sitt anförande med att ställa sig frågan om kvinnor eller hbt-personer har samma förutsättningar att bli betraktade som politiska flyktingar som heterosexuella män, även när de riskerar olika former av förföljelse från partner, familj eller andra enskilda? Hon gick därefter igenom utgångspunkterna för EU:s asylpolitik, nämligen principen om jämställdhet och icke-diskriminering, samt FN:s flyktingkonvention och dess definition av vem som är flykting. Politisk flykting är en utlänning som känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, nationalitet, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller på grund av sin religiösa eller politiska uppfattning och som inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av sitt hemlands skydd.

En heterosexuell mansnorm har dominerat asylrätten och medfört att kvinnor och hbt-personer mött särskilda problem under asylprocessen, både under asylutredningar och bedömningar. I förlängningen har det lett till utvecklingen av en diskriminerande asylpraxis som inneburit att många kvinnors asylskäl i olika delar av världen felaktigt har betraktats som illegitima, som inte asylgrundande. Medvetenheten om detta, och att kvinnor och hbt-personer kan ha annorlunda erfarenheter av förföljelse och politisk aktivitet än heterosexuella män och ändå löpa en likvärdig eller ökad risk, har dock vuxit fram de senaste åren tillsammans med krav på att kvinnor ska kunna få sina grundläggande rättigheter och behov tillgodosedda.

För att öka förutsättningarna till rättvisa och att alla ska få lika chans till flyktingstatus och skydd har FN:s flyktingorgan UNHCR bland annat utfärdat riktlinjer som fokuserar på vad man bör tänka på vid prövning av fall där t.ex. en kvinna åberopar risk för könsrelaterad förföljelse. UNHCR har uppmanat länder att överge mansnormen för att integrera ett könsperspektiv vid såväl lagstiftningsarbete som vid lagtillämpning. Med tanke på att EU:s skyddsgrunds- och asylprocedurdirektiv utgör en del av EU:s lagstiftning, och ska följas av alla EU:s medlemsstater, är det väsentligt hur direktiven är formulerade och tolkas, poängterar Bexelius. De får avgörande betydelse för kvinnors och hbt-personers möjligheter att få flyktingstatus och skydd på lika villkor.

Det genusblinda asylprocedurdirektivet i EU

EU:s asylprocedurdirektiv är en nedslående läsning. Enligt FN:s flyktingkommission, UNHCR, och flera organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter håller direktivet inte en tillräckligt hög standard för att ge en rättssäker asylprövning. Det saknas bland annat direkta formuleringar som behandlar könsaspekter och perspektiv på asylskäl.

Könsaspekter på asylutredning kan handla om att alla asylsökande ska ha rätt att välja kön på tolk, att utredare inte ska utgå från att den sökande är heterosexuell och att samtalsmetodiken

måste utgå från kunskap om situationen för våldsutsatta liksom att kvinnors erfarenheter av politiskt motstånd, tortyr och förföljelse kan se annorlunda ut än mäns. Annars syftar processer, riktlinjer och konventioner på mäns aktiviteter. Det talas om tortyr – men inte specifikt våldtäkt och tortyr såsom våld i hemmet. Lyfts inte frågan så finns heller inget korrekt beslutsunderlag. Denna avsaknad av könsmedvetenhet är oroväckande och ökar risken att kvinnor inte berättar om alla aspekter och anledningar till att de ansöker om asyl. De skäl som de anger blir istället otillräckliga för att ges flyktingstatus.

Vidare måste bedömningarna beakta kvinnors rättigheter. För att komma till bukt med problematiken har EWL tagit fram en rapport i vilken de uppmanar organisationer i stater som har ratificerat direktivet att samläsa det med UNHCR:s riktlinjer för könsrelaterad förföljelse. För de stater som inte har ratificerat direktivet menar Bexelius att organisationer istället kan försöka påverka lagstiftningsprocessen för att bidra till lagändringar.

EU:s skyddsgrundsdirektiv

EU:s skyddsgrundsdirektiv uppvisar trots sina brister en större medvetenhet kring könsrelaterad förföljelse, anser Bexelius. Det omskrivs till exempel i artikel 9 att sexuellt våld och handlingar av könsspecifik karaktär kan utgöra förföljelse. Det är dock inte tillräckligt att definiera att olika former av könsrelaterat våld och könsdiskriminering godtas som allvarliga människorättskränkningar eller är en legitim grund för förföljelse. För en tillfredsställande tillämpning skulle det ha varit bättre om det hade givits några exempel på sådana handlingar, betonar hon. För att kvinnors förutsättningar till skydd mot förföljelse ska ha en chans krävs inte bara en asylutredning som tar hänsyn till hur normer kring kön påverkar erfarenheter före under och efter flykt och att förföljelsebegreppet tolkas korrekt. Det krävs till exempel också att alla kriterier i flyktingdefinitionen, alltså att bedömningen av förföljelse, välgrundad fruktan, statens skydd, internflyktsalternativ och grunderna för förföljelsen, tolkas och bedöms utifrån ett integrerat könsperspektiv. Först då blir flyktingdefinitionen och dess tolkningar centrala för kvinnor som söker asyl, menar Bexelius.

Mer kan göras

Organisationer kan bidra till att göra asylprocessen mer genusmedveten och inkorporera viktiga hänsynstaganden ovan genom att titta på vad deras egen regering gör, vad som ska skrivas och hur det kan påverkas. När exempelvis kriteriet välgrundad fruktan ska bedömas, bör det göras med utgångspunkt från personliga omständigheter och situationen i landet, vilket – om man har ett könsperspektiv – kräver förståelse för att kvinnor ofta har svårt att finna skriftlig bevisning till stöd för våldtäkt och annat könsrelaterat våld. Det krävs även särskild förståelse för orsaker, konsekvenser och mekanismer av till exempel mäns våld mot kvinnor. Flera maktordningar har betydelse, influerar och spelar roll. Utan den förståelsen finns risk att kvinnors trovärdighet ifrågasätts. Utan förståelse eller vetskap om att kvinnor som till exempel lever i en misshandelrelation ofta återvänder till mannen som misshandlar, kan det som åberopat skäl för att söka asyl leda till felbedömningar. Det krävs också medvetenhet och riskbedömning som utgår från förhållandet i det land som är aktuellt för det specifika fallet.

Vidare så saknas det inom EU statistik som särskilt lyfter fram kvinnors villkor. Det gäller också utanför EU. Till och med organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter har sent fokuserat på brott mot kvinnors rättigheter. Detaljerad kunskap saknas fortfarande. Det går därför inte att per automatik godta organisationers bild av verkligheten om den skiljer från kvinnans berättelse eller upplevelse.

Bedömningen av statens vilja och förmåga att ge ett effektivt skydd bör göras med beaktande av att statens skydd per automatik ska anses vara icke-befintligt om polis eller andra statrepresentanter är förövre. Det räcker inte med att referera till lagar och policys, utan den praktiska faktiska, möjligheten att få effektivt och varaktigt skydd ska vara avgörande. Det krävs en noggrann analys om de faktiska skyddsmöjligheter som staten i hemlandet erbjuder parallellt med analys av den reella möjligheten till effektivt skydd som per automatik inte får "outsourcas" till kvinnojourer.

Bedömningen av om det rimligen finns ett internflyktsalternativ när det t.ex. gäller hot mot en kvinna från enskilda måste, om man har ett könsperspektiv, göras med utgångspunkt från både kvinnors personliga omständigheter och en kvinnorrättsinkluderande analys av situationen för kvinnor i andra delar av landet. Om resultatet av att en kvinna flyr inom landet skulle bli en socioekonomisk situation som t.ex. innebär att hon riskerar att tvingas in i prostitution så är det inget acceptabelt alternativ. Vad gäller bedömningen av orsaken eller orsakerna till förföljelsen, måste könsrelaterat våld sättas in i sin maktpolitiska kontext och det krävs medvetenhet om att kvinnor och hbt-personer kan utgöra en samhällsgrupp eller att medvetet och omedvetet överskridande av könsdiskriminerande sociala normer och lagar också ska ses som uttryck för politiska ställningstaganden om kön, vilket kan leda till risk för politiskt grundad förföljelse. Inget av detta återfinns explicit i skyddsgrundsdirektivets artiklar, betonar Bexelius. Det här ökar risken för felaktiga asylbedömningar som inte är i överensstämmelse med UNHCR:s riktlinjer och som följaktligen riskerar leda till att kvinnor nekas sitt rättmätiga skydd mot förföljelse.

Vad göra när en jämställd asylprocess är långt borta

I rapporten *Asylum is not gender neutral*, publicerad av EWL förra året, finns konkreta tips till organisationer på lobbyaktiviteter mot nationella regeringar och myndigheter liksom mot EU, där fokus ligger på hur organisationer kan försöka att på nationell nivå påverka lagändringsarbetet, men även tillämpningen av lagar visar också hur man kan samläsa de båda direktiven med UNHCR:s riktlinjer om könsrelaterad förföljelse, allt för att öka chansen till korrekta beslut och förhindra diskriminering på grund av kön eller sexuell läggning i asylprocessen.

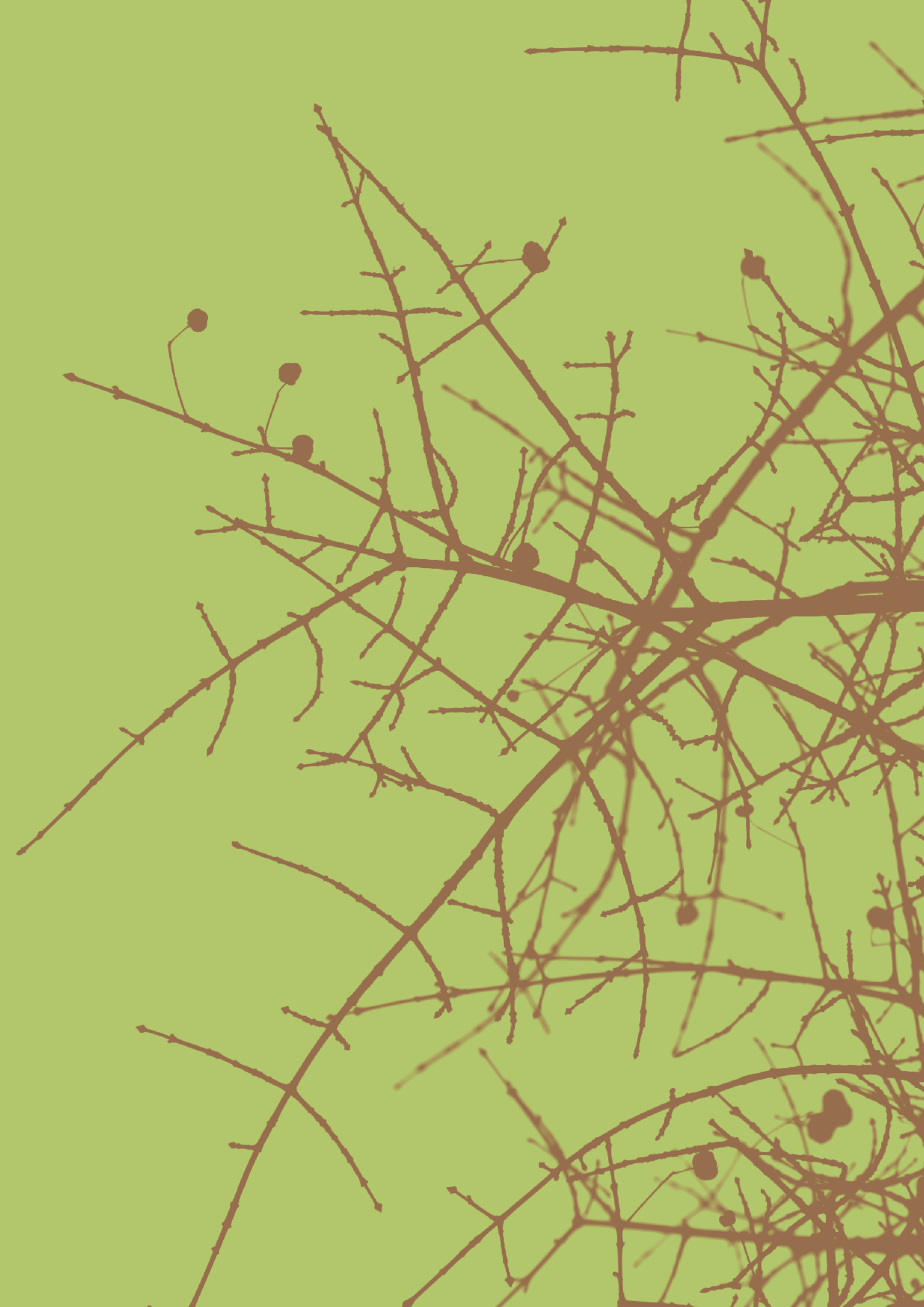
För rekommendationer vid den praktiska handläggningen av asylansökningar (inom myndighet, genom ombud, med hjälp av frivilligorganisationer etc.) är UNHCR:s riktlinjer ett viktigt redskap. Här finns även handboken *Asylrätt, kön och politik* att tillgå, med information, hållpunkter och tips för asylsökande. Det är också viktigt att informera asylsökande kvinnor så att de är medvetna om, kan hävda och ta tillvara sina rättigheter. Asylsökande mäns och kvinnors lika förutsättningar att ges status som politisk flykting är en verklighet som ligger långt fram i tiden, menar Bexelius. Asylsökande kvinnor möter problem som de upplever är könsrelaterade:

”Om jag hade varit en man och berättat att jag var politisk aktiv så hade det varit lättare. Det faktum att jag var kvinna gjorde att det bedömdes som ett svagare fall.” ”Jag var övertygad om att Sverige var ett bra land – ett land som skyddar kvinnor och som hjälper mig mot mina problem, men de är annorlunda mot oss. Vi behandlas inte lika.”

Bexelius menar att det krävs en dubbel strategi för att komma till bukt med problematiken för asylsökande kvinnor inom EU. Det krävs både en feministisk strategi och en anti-rasistisk strategi för att vända en heterosexuell mansnorm och en restriktiv migrations- och asylpolitik. I en verklighet där konservatism är på tillväxt drabbas asylsökande kvinnor av både rasism och sexism. Samtidigt är det viktigt att strategier tar tillvara och ser kvinnor som aktiva, politiska aktörer och motsäger den gängse mediebilderna där kvinnor ofta återges som passiva offer och förtryckta. Det är självklart viktigt att kunna prata om problem som kvinnor möter, men utan att ta udden från det faktum att även utsatta kvinnor har motståndsstrategier. Kvinnor och kvinnors erfarenheter får inte avpolitiserats, menar Bexelius.

Nyckelord:

- Könsaspektens frånvaro
- Korrekta beslutsunderlag för bedömning av asylärenden
- Statens ansvar
- Feministisk strategi, kvinnor som politiska aktörer, anti-rasistisk strategi

Nutidshistoria ur ett genusperspektiv från 1960 och framåt

Yvonne Hirdmans historiska exposé med jämställdhetsfokus mynnade ut i tre strategier och viktiga lärdomar för framtiden.

Den emancipatoriska strategin – att medvetandegöra

Hur kommer det sig att Sverige blir refererat till som ett framgångsland när det gäller hur långt vi har kommit i jämställdhetsarbetet? Hur länge kan ett system, en demokrati med en inbyggd genuskonflikt, överleva? En utgångspunkt för Hirdman är att underordning och förtryck av kvinnor, enligt en gammaldags genusordning där kön hålls isär och mannen är norm, är ohållbart i moderna demokratiska stater. Ett samhälle med demokratiska värderingar där hälften av befolkningen behandlas lägre, eller som den andra, som sekunda, kan förr eller senare inte fungera. Denna medvetenhet och problematisering av verkligheten är relativt ny. Backar vi ett par decennier i historien, till efterkrigstiden, fanns det ingenting som signalerar samma könsmedvetenhet eller ifrågasättande, menar Hirdman. I fackföreningsrörelsens avtal fanns speciella kvinnolöner, daghem var sällsynta, husmor och syföreningar en vardag och den kvinnliga representationen i regeringen obefintlig.

1950-talet beskrivs som det eländiga och icke-feministiska decenniet där kvinnor förväntades att gifta sig och bli försörjda. På 1960-talet händer något. Liberala kvinnor reflekterar och uttrycker missnöje, vilket kommer till uttryck genom flera forskarrapporter om kvinnans liv och arbete i Norden. Det jämställda Norden, fasaden, ifrågasätts och frågan om mäns och kvinnors relationer lyfts fram. Problematiken omtalas och börjar diskuteras – folk blir medvetna.

Institutionalisera medvetandet – från individnivå till samhällsfråga

1960-talets problematisering av kvinnors situation väcks bland liberaler och görs till en individuell fråga baserad på en idé om att det ska vara absolut lika mellan könen. Socialdemokrater tar över den och förvandlar den till en fråga om ojämlikhet mellan klasser. Det är också budskapet till 1970-talets feminister att klass kommer före kön. I samband med 1970-talets reformvåg med mål att varje individ ska kunna försörja sig själv och kvinnors rätt till lönearbete skrivs in i det socialdemokratiska partiprogrammet skapas kvinnors arbetsmarknad som gynnar kvinnors emancipation.

Under 1970/80-talet kommer kvinnor ut på en arbetsmarknad där de främst jobbar inom offentlig sektor som fluortanter, skolsköterskor eller mattanter. Det är en effekt av att den offentliga sektorn på 1970-talet i första hand inte skapas för att gynna kvinnor utan för att göra skillnaden mellan klasser och människor som individer mindre. Kvinnor används för att lösa ett jämlikhetsproblem. På samma sätt som en delegation för jämlikhet mellan klasser bildas kommer med tiden en motsvarande delegation för jämställdhet mellan könen som mynnar ut i skapandet av en institution för att förvalta och vidareutveckla frågan.

Gör kvinnofrågan allmän

När socialdemokratin tog över kvinnofrågan från liberalerna och omvandlade den till en arbetsmarknadsfråga blev kvinnofrågan en allmän fråga. På motsvarande sätt måste kvinnor och integration, frågan om kvinnor med invandrabakgrund, konstrueras som en allmän fråga. Det är en fråga som skär genom sektorer och över dimensioner. Kvinnor och integrationspolitik är en arbetsmarknadsfråga, en ekonomisk fråga, en social fråga – inte bara en kvinnofråga. Kvinnornas intåg på arbetsmarknad under 1970-talet kan här ses som en första integreringsvåg som kan lära oss något, menar Hirdman. Den ställde till med problem eftersom kvinnor inte uppförde sig som männen, som tidigare hade varit norm för arbetsmarknaden. På motsvarande vis har kvinnor i Sverige anpassat sig till familjen och deltidsarbetet – en arbetsform som till exempel inte existerar som begrepp i Finland.

Jämställdhet är social ingenjörskonst

Att göra kvinnofrågan allmän för att öka jämställdheten i samhället blir en social ingenjörskonst. På 1970-talet involverar det åtgärder som att skaffa daghem för att möjliggöra att kvinnor arbetar, framarbetandet av en föräldraförsäkring som gör det rimligt att få barn och arbeta men också åtgärder som stimulerar strävandet att det ska vara lika möjligheter och förutsättningar mellan könen. Åtgärderna är rimliga och gör att kvinnor utbildar sig, skaffar barn och familj. Andra åtgärder som genomförs är fri abort och särbeskattnings. Antalet kvinnor i Riksdagen har ökat till 21 %. Två regeringsrepresentanter är kvinnor och Sverige klättrar allt högre på jämställdhetsrankningar. Sverige är ett rikt land i en ekonomisk högkonjunktur där kvinnor behövdes på arbetsmarknaden för att stimulera en stark exportindustri. Det är ändå inte en tillräcklig förklaring till varför Sverige utvecklas i denna riktning. Det finns något annat som spelar en roll, menar Hirdman. Det är ett resultat av en argumentation och diskussion som med nödvändighet måste ske i länder som har en demokratisk utveckling. Att frågan lyfts på bordet blir förr eller senare oundvikligt om ett land ska kunna kalla sig en demokrati. Det handlar också om det faktum att frågan fick en allmän karaktär. När frågan väl fanns på bordet fanns utrymmet att problematisera kvinnornas roll och position ytterligare.

Historien visar att det med argumentation och politik går att förändra djupgående strukturer. Att genusordningen inte är en naturgiven ordning utan en mänsklig, därmed föränderlig ordning, men också vikten av att denna förändring upplevs som ”allmän” – att frågan förvandlas från en ”kvinnofråga” till en ”generell fråga”.

Nya sätt att hantera gamla frågor

Under 1980-talet var kvinnors situation på arbetsmarknaden i särskilt fokus. Våld mot kvinnor var ännu inte ett tema i den offentliga debatten eftersom det inte uppfattades som ett strukturellt inneboende problem i maktordningen. Inte heller var invandrarkvinnors nya situation i Sverige ett tema. Istället var tendensen att särskilja mellan jämställdhet och invandrarfrågor som om det inte fanns någon beröring emellan dem.

I takt med ökad migration har debatten hettat till, utmanat och förändrat gamla mönster och synsätt. Invandring har fört med sig nya genuskulturer som konfronterar de genusföreställningar som tidigare har dominerat eller införlivar nya såsom till exempel hederstänkandet. Kvinnoförtryck tar sig olika uttryck inom olika kulturer vilket accentuerar frågan om det är möjligt att särskilja på jämställdhets- och invandringsrelaterade frågor.

I ett Sverige som tenderar att framhålla att alla kulturer är lika mycket värda menar Hirdman att vi hamnar i en likhetsfälla där en hederskultur i så fall ska vara lika mycket värd som en svensk jämställdhetskultur. Det riskerar att osynliggöra kvinnors invandrarsituation totalt. Hirdman menar att det måste till nya metoder och sätt att möta sådana utmaningar på. Det kräver ett mödosamt arbete som begränsas av hur jämställdhetsfrågan är institutionaliserad. Arbetsmarknadsfrågorna är idag helt underordnade och segregering diskuteras knappt. Istället förs våld mot kvinnor fram som den viktigaste frågan på den feministiska agendan. Det personliga, den individuella frågan, har förvandlats till en slags struktur om man med struktur menar att våld mot kvinnor finns inbyggt i *alla* män, eller hur våld som uttryck för maskulinitet fungerar i olika situationer. Det handlar idag om diskriminering. Vad betyder det? Vem eller vad är måttstocken för vad som betraktas som diskriminering?

Hirdman är orolig att en mer individualiserad utveckling, där den manliga ordningen blir osynliggjord, gör att fokus istället hamnar på att identifiera diskrimineringen och inte ordningen som möjliggör diskriminering. Den manliga normen blir intakt – normen blir mer norm och agerar måttstock för vad man diskrimineras emot. En mängd professionella feminister, jämställdhetskonsulter, NGO-feminister breddas till en slags mångfaldskonsulter. 1970-talets ramsa, när kvinnor var en del av ramsan barn, kvinnor, äldre, handikappade förbyts mot en 2000-talets ramsa om: kvinnor, HBT-personer, invandrande eller nysvenskar, handikappade, tjocka eller äldre. Det finns en stor fara i detta där lösningen på problemet enligt Hirdman inte är att förvandla hela jämställdhetsfältet till en fråga om diskriminering - utan att förvandla diskriminering till jämställdhetspolitik där samma normer om jämlikhet ska råda.

Nyckelord:

- Lär av historien
- Problematisera aktuella åtgärder såsom diskriminering som en övergripande åtgärd

Pengar nu! – om gender budgeting

Hur fördelas finansiella resurser? Wiveca Holst, styrelseledamot i Sveriges Kvinnolobby, gav ett könsperspektiv på resursfördelning och kom med konkreta förslag på offensiva metoder för att genomföra genusmedvetna resursfördelningsanalyser av offentliga budgetar i syfte att undersöka hur fördelningen av ekonomiska resurser svarar mot samhällets jämställdhetsmål. Fördelning av pengar och resurser är ett maktmedel som genom att analyseras med adekvata instrument bildar en viktig grund och underlag för att kunna påverka budgethantering eller utarbeta alternativa sätt för resursfördelning. Holst menar att ekonomiska fördelningssystem bygger på traditionella teorier där mannen är norm. Systemen är skapade i trögrörliga och konservativa strukturer av män för män. Med kunskap och blottläggning av hur resurser fördelas öppnas ett viktigt utrymme för kvinnorörelser att göra skillnad med svar på frågor och funderingar såsom vart pengarna går, om rätt personer fick dem och om jämställdheten förbättras genom denna fördelning.

Avstamp i jämställdhetsdokument

Kvinnokonventionen, CEDAW, är ett viktigt grunddokument för att få jämförelsepunkter i arbetet med att undersöka huruvida pengar och resursfördelning bidrar till ökad jämställdhet. Den skapar ramar och vägleder arbetet genom att hänvisa till vilka genusrelaterade tendenser som kan eftersökas i den aktuella budgeten. Kvinnokonventionen och Sveriges jämställdhetsmål är båda exempel på användbara verktyg för att granska, analysera och klarlägga resursfördelning och dess effekter. Könsmedveten budgetanalys med avstamp i CEDAW – vilka kvinnors rättigheter är på alla nivåer och vilka krav som kan ställas för att konventionen ska kunna uppfyllas – svarar på frågan om budgeten, fördelningen av pengar, fyller en funktion att förbättra jämställdheten mellan kvinnor och män. Får kvinnor och män samma rättigheter och möjligheter att utforma ett aktivt medborgarskap givet resursfördelningen och vilken effekt har fördelningen på makt och inflytande? Holst menar att metoden är ett centralt verktyg som kan belysa jämställdhetsproblematiken på olika samhällsnivåer.

Media speglar ofta förhållandet på nationell nivå, där en hög andel kvinnor i Sveriges riksdag och regering ger ett missvisande intryck av att kvinnor har ett stort inflytande. Längre bort från medieljuset, på lokal och regional nivå såsom kommunfullmäktige och kommunstyrelser blir kvinnorna färre. Lokal och regional nivå är viktiga forum för inflytande, menar Holst, och uppmuntrar kvinnor i allmänhet, men särskilt med invandrarbakgrund, att försöka bli valbara för att på så sätt komma in i beslutsfattande forum.

Andra jämförelsepunkter för en könsmedveten budgetanalys kan hämtas från Sveriges jämställdhetsmål och innebär då bland annat att undersöka om det finns samma möjligheter till lönearbete. En generell tendens är att kvinnor inte har samma möjlighet till ekonomiskt självbestämmande eller självständighet eftersom tillgången till lönearbete skiljer åt. Traditionellt sett har strukturen byggts upp kring att kvinnor lever med män för att tillsammans få det bra, menar Holst. Kvinnor jobbar i större utsträckning deltid med lägre löner och hamnar i en ofördelaktig position med mindre möjlighet att bli ekonomiskt självständiga, vilket särskilt drabbar ensamstående kvinnor.

Ytterligare tendenser att undersöka i relation till Sveriges jämställdhetsmål är om rätten till omsorg sker utan underordning och hur resursfördelningen påverkar uppdelningen av det obetalda hemarbetet. Jämställdhetsmålen betonar på samma rätt till kroppslig integritet är inte tillgodosedd i ett samhälle där mäns våld mot kvinnor förekommer. Arbetet mot nolltolerans på detta område måste prioriteras och ges mer resurser för att bli en realitet.

Kvinnor och ekonomi – könsmedveten budgetanalys

Nationalekonomi och teoribildningen kring den, ligger till grund för samtida mönster och sätt att fördela resurser. Det är i botten en manlig verksamhet. Liberia är en av få stater i världen med en kvinna som finansminister, berättar Holst. Det krävs att fler kvinnor engageras i budgetarbete och finansfrågor. Det är viktigt att länder blir bättre på att inkorporera kvinnors erfarenheter i den ekonomiska politiken och att processer blir mer transparenta. Om diskriminering och ojämställdhet ska elimineras med hjälp av de offentliga medel som finns så måste de fördelas jämnt över könen. Fördelningen 49 % män och 51 % kvinnor speglas inte i budgetar.

Vidare, så speglas inte kvinnors fulla andel och totala arbete med det sätt som vi konventionellt beräknar ett lands välstånd på. BNP, ett mått för ett lands välstånd, är summan av alla tjänster och produkter som produceras i ett land under ett år. När värdet på BNP ökar, sägs välståndet öka. Delar av kvinnors arbete finns inte med i denna beräkning såsom vård av sjukt barn eller det arbete de utför bortom den deltidstjänst som mäts med BNP. Det är männens del och bidrag till samhällets välstånd som blir synlig och dominerar hur välstånd värderas. Det är modeller av män för män som därför saknar vetenskaplig objektivitet och är blott ett sätt att mäta välstånd.

Olika modeller för *gender budgeting*

Sveriges Kvinnolobby, SKL, har tagit fram handboken ”*Pengar nu!* – en handbok i gender budgeting”. I den finns tio modeller för analys av offentliga budgetar. De ger vägledning för att till exempel undersöka hur pengar fördelas över politikområden och hur fördelningen ser ut mellan kvinnor och män på respektive politikområde. Modellerna fokuserar också på rättsväsendet och fördelningen av medel mellan män och kvinnor där. EWL har utvecklat metoder och frågor för att arbeta med budget och resursfördelning på EU-nivå och de presenteras i en av modellerna. En generell trend oavsett modell och utgångspunkt är att kvinnor är missgynnade i alla de budgetar som SKL hittills har undersökt, berättar Holst. Utifrån exemplet idrott berättar hon att statliga pengar som allokteras via riksidrottsförbundet är på riksnivå ungefär jämt fördelat mellan kvinnor och män. Drar man sedan undersökningen ett steg längre och undersöker vad som händer på lokal nivå, det vill säga på vilka områden det möjliggörs att utöva idrotter, så får flickor bara 22 % av de pengar som går till fritidsaktiviteter. Kontinuerlig analys och rapportering är nödvändig för att komma till bukt med problematiken och påverka utvecklingen, avslutar Holst.

Nyckelord:

- Granska offentliga budgetar
- Påtryckning, synlighet, representation
- Använd media och gör det till en offentlig debatt

Kvinnors organisering, arbetsmarknad och våld mot kvinnor

Efter konferensens inledande lägesrapporter och inspirationsföreläsningar kom resterande delen att fokuseras kring tre olika temaområden. I tre olika grupper diskuterades ”Immigrantkvinnors organisering och politiska deltagande”; ”Kvinnor med invandrabakgrund på arbetsmarknaden” och ”Mäns våld mot kvinnor”. Efter separata workshops samlades grupperna för att presentera slutsatser som ett medskick och uppslag inför det fortsatta arbetet.

”Representation är centralt för att kunna göra sin röst hörd och för att själv kunna föra sina frågor”

Kirsti Kolthoff talade inledningsvis kort om EWL:s arbete på EU-nivå kring kvinnor med invandrabakgrund. Kolthoff poängterade att det är viktigt att immigrantkvinnors åsikter syns och hörs i samhällsdebatten. Eda Gemi från Cultural House of Albanian Immigrations i Grekland, medlem i det europeiska nätverket för invandrarkvinnor, berättade om problemen kring deltagande, representation och organisering och invandrarkvinnors situation i en grekisk kontext.

Grekland har många invandrare/asylsökande varav hälften är kvinnor. Hon menar att landet har den mest ofördelaktiga integrationspolitiken inom EU. Den följer inte de EU-direktiv som finns. Många invandrare saknar rättigheter och möjligheten till politiskt deltagande är begränsad. Invandrarorganisationer är därför ovanliga i Grekland. Det finns en konsultativ kommitté för invandrare, men inga invandrare finns representerade där. Höga och orimliga krav ställs på individen för att kunna vara politiskt aktiv, berättar Gemi. Många invandrarkvinnor i Grekland saknar laglig status. De är uteslutna från politik och arbetsmarknad. Samtidigt saknas genusperspektiv, information om rättigheter och statistik kring invandrarkvinnornas situation. Gemi menar att det finns ett behov för invandrarkvinnor i Grekland att organisera sig för att öka medvetenheten och göra sig synliga inom EU, ett behov av ett gräsrotsperspektiv. Kvinnor från afrikanska länder är ofta välorganiserade på lokal nivå. Kvinnor från Östeuropa är inte alls organiserade. De har svårare att hävda sina rättigheter.

Återkoppling: Hitta forum för delaktighet och stöd

En fallstudiepresentation av Grekland var ett mindre framgångsrikt exempel på invandrar- och integrationspolitik där lagstiftning hindrar aktivt politiskt deltagande och där immigranter står utan rättigheter. Det finns inga processer för att konsultera olika samhällsgrupper i beslutsfattande processer och heller inga kvinnoperspektiv i arbetsmarknadspolitiken. Immigranter utan legal status är osynliga och det saknas relevant statistik för hur stor denna grupp är. För att synliggöra problemen bör invandrarkvinnor organisera sig för att kunna utöva inflytande på både nationell och europeisk nivå. Rekommendationer som kom till uttryck var att upprätta lokala val för invandrare, registrera invandrarkvinnor, hantera informationsbrist kring möjligheter och rättigheter samt komma till bukt med en skev mediehantering där kvinnor med invandrabakgrund behandlas uselt. Nätverksbyggande är viktigt i en sådan process där invandrarkvinnor i Grekland uppmuntras ta lärdom av varandra.

Utifrån en diskussion kring frågan i vilken utsträckning som invandrarkvinnors organisering bidrar till att öka jämställdhet, integration och inflytande, varför det skulle vara viktigt och hur

organiseringen bör gå till, enades gruppen om, att det är viktigt för individen som är sårbar och ovan att organisera sig, att få stöd för sin individuella situation, göra sig känd och synlig. Att komma till bukt med individuella utmaningar i ett nytt hemland för att sedan organisera sig för sin sak. En sådan organisering bör genomföras genom att koordinera mellan kvinnoorganisationer och bygga broar kring gemensamma frågor. Det handlar också om att hitta olika gränsöverskridande forum att mötas på. Det centrala är att hitta flera som sympatiserar med de frågor man identifierar sig med och vill driva. I detta sammanhang nämndes media som en kanal som dels påverkar hur vi känner varandra och dels erbjuder en kanal för att hitta andra att organisera sig med. Att jobba tillsammans med andra länder lyftes fram som något värdefullt för att kunna jämföra och lära av varandra.

De flesta upplevde att EU borde och kan göra mer i termer av ekonomiskt stöd för att kunna organisera sig, men också bidra med information kring nödvändigt funderingar om hur pengar ska sökas och vilka regler som gäller. Inom EU:s budget finns mer pengar för invandrarkvinnor än på nationell nivå enligt en undersökning som bland annat nätverket "Black Women" medverkar i. Det lyftes fram farhågor som att män är negativa till kvinnors organisering fastän det är nödvändigt för jämställdhet och en förutsättning för demokratiska samhällen. I denna organisering är det viktigt att invandrarkvinnor inte ses som en avskild eller homogen kategori utan införlivas genom mångfald och tillåts representeras i seminarium och andra relevanta forum för att bidra med sin expertis. En diskussion kring vikten av att invandrarkvinnor ökar sitt deltagande på arenor där de idag är underrepresenterade, t.ex. politiken, hälsa och forskning och hur det kan åstadkommas mynnade diskussionen ut i ett förslag att SKL inför valet till Europaparlamentet gör ett uttalande till partierna och ber dem ta hänsyn till invandrarbakgrund när de skapar sina listor. Politiska partier måste också i ett tidigare stadium genomsyras av perspektiv och personer med invandrarbakgrund. Som ett förslag för en utveckling i den riktningen kan SKL till exempel tillskriva medlemsorganisationer och be dem beakta och vara vaksamma på den nationella politiken.

Nyckelord:

- Gränsöverskridande samverkan
- Nationellt nätverksbyggande
- Mer stöd från EU:s institutioner

"Arbete ger ekonomisk självständighet som är en grundförutsättning och fråga om delaktighet i samhället"

Med utgångspunkt i Lena Schröders, docent i ekonomisk historia vid Stockholms universitet, presentationer av undersökningar som har gjorts av olika forskare diskuterade gruppen kring frågeställningen om invandrarkvinnan är dubbelt förtycktt eller i själva verket mindre diskriminerad på arbetsmarknaden än en invandrad man. Statistik visar att utrikesfödda män löper högre risk att förlora jobbet i dåliga tider, men eftersom låg utbildning är ett särskilt problem för invandrande kvinnor, kan deras underrepresentation på arbetsmarknaden påverka denna statistik.

En annan aspekt är att kvinnor i större utsträckning återfinns i den offentliga sektorn där man är mer noggrann att följa rekommendationer och regler för uppsägningar och övertalighet. En annan samhällslig tendens kring immigranter och arbetsmarknaden är att utrikesfödda byter namn när de söker jobb som ett uttryck för att de upplever att namnet har betydelse och inverkar på möjlig-

heten att få jobb. Schröder menar att det särskilt gäller asiatiska, afrikanska eller slaviska namn. De som har bytt namn har visat sig få en årlig inkomstökning på 15 %.

Generellt sett stämmer inte bilden av den dubbelt förtryckta invandrarkvinnan. Ett pro-aktivt eller förebyggande sätt att stimulera tendensen är att engagera sig och få tillgång till de nätverk som samlar kvinnor och därigenom få styrka, kunskap och erfarenhetsutbyte. Organisering kanaliseras intresset och stärker upp sakfrågan. Diskriminering på arbetsmarknaden kan också motverkas genom att slå ihop lagar för att skapa aktivitet och stimulera skapandet av åtgärds paket som motverkar diskriminering. Gruppen diskuterade särskilt en sådan åtgärd, nämligen att erbjudas tillfälle att lära sig språket i uppehållslandet genom Svenska för Invandrare SFI, eftersom den är i stort behov av förbättring och utveckling. Andra åtgärder skulle kunna vara samordning mellan myndigheter och fler invandrare på arbetsförmedlingen. Slutligen förespråkade gruppen ett skifte i fokus från problem till möjligheter. Kvinnor med invandrabakgrund bör ses som en tillgång med samma rättigheter och skyldigheter. En kartläggning bör därför göras för att klarlägga hur samhället använder tillgängliga resurser och vem som har ansvar att integrera och problematisera kring arbetsmarknadens bemötande av kvinnor med invandrabakgrund.

Nyckelord:

- Motverka diskriminering
- Stimulera organisering och engagemang
- Kartläggning av arbetsmarknadens bemötande av kvinnor med invandrabakgrund

Om våld mot kvinnor och (o)skyddade utsatta

Moderator Wiveca Holst inledde med att informera de närvarande om syftet med temagruppens ämne: Våld mot kvinnor med fokus på asylrätt. Under Sveriges ordförandeskap 2009 kan kvinnoorganisationer arbeta aktivt för att få en tolkning i direktivet av asylrätten när det gäller våldutsatta kvinnor. Det är viktigt att frågan samdrivs.

Kvinnor i asylprocessen

Maria Bexelius, författare och handläggare på Rådgivningsbyrån, talade om hur asylrätten fungerar idag och kvinnors skydd mot våld. Hon lyfte fram de problem som ofta blir fallet för asylsökande kvinnor nämligen att åberopandet av förföljelser på grund av kön ej beaktas, att frågan eller möjligheten att välja representant, t.ex. om de vill ha ett kvinnligt biträde aldrig ställs eller ges, att riskbedömningar görs generellt utan någon större kunskap om det specifika land och problem kring hemvändande som kan uppstå, att de hänvisar till kvinnoorganisationer i länder som skydd för kvinnor utan att faktiskt veta att de kan skydda kvinnan och på vilket sätt det sker samt att myndigheterna inte ser sambandet mellan kvinnor som utsatts för våldtäkt, t.ex. vid husrannsakan och att kvinnan har varit politiskt aktiv, utan hänvisar till samma rättsmyndigheter, de som är förövare, för att de ska skydda kvinnan.

Bexelius har i sin studie om asylrätt ställt frågor till de jourer som tillhör SKR och Roks. Av de svar som inkom framgick att jourerna av olika anledningar arbetar olika när det gäller asylsökande och papperslösa kvinnor som är hotade i Sverige. Det kan många gånger handla om ekonomiska förklaringar för det kan vara viktigt att någon betalar för kvinnans boende på en jour. Migrationsverket har ansvar för en kvinna som är asylsökande och de betalar för ett jourboende

några veckor. Därefter hänvisas kvinnan till ett av Migrationsverkets boenden, där det varken finns kunskap eller samma möjligheter till skydd. Dessa kvinnor får därför inte det skydd de är berättigade till. Skyddet för våldsutsatta, hotade kvinnor ska vara samma, även om kvinnan är asylsökande eller papperslös. Regeringen har inte gett några klara direktiv till Migrationsverket hur de ska arbeta med våldsutsatta kvinnor. Det skulle kunna vara möjligt med fler rutiner för arbete med jämställdhet och att låta könsperspektivet genomsyra allt arbete som Migrationsverket utför.

Ett vanligt förekommande ärende är kvinnor som kommer till Sverige genom så kallad anknytning. Här finns män som satt 2-års regeln i system för att med lagen på sin sida ta in nya kvinnor i Sverige om och om igen, utan att bli ifrågasatta, berättar Bexelius. Det saknas information om hur många kvinnor som drabbas per år. Myndigheterna saknar åtgärder för att möta problemet även om de är medvetna om det existerar. Det saknas praxis i överdomstolen för asylrätt och det ställs ofta höga krav på polisanmälan och dom för att särskilda undantagsregler ska kunna åberopas. Till det kommer att endast omkring 12 % av de anmälda kvinnofridskränkningarna leder till fällande dom.

Mångdimensionellt hedersvåldsbegrepp

Azam Qarai, Kvinnors nätverk & Linnamottagningen, arbetar med utgångspunkten att kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter som står över kulturskillnader. Qarai arbetar med information, kunskapspridning, rådgivning och stöd till de många kvinnor som inte vet vilken hjälp de har rätt till och vad som finns i Sverige. Hon berättar att hon under de senaste två åren upplever ett tuffare klimat och att kvinnor möter stora svårigheter att få stanna i Sverige. Organisationens erfarenheter av Migrationsverket är att de ofta har liten kunskap om den utsatta kvinnans position och hur livet skulle utvecklas om de tvingades tillbaka till sitt hemland. Bevisbördan – att belägga att det finns ett hot i hemlandet – faller på kvinnan om Migrationsverket bedömer att hennes återvändande är säkert och att det finns organisationer som kan skydda henne där. Linnamottagningen arbetar med hedersrelaterat förtryck och våld och Qarai ger en nyanserad och flerdimensionell förståelse av hedersproblematiken. Det är viktigt att komma ihåg att det finns många förklaringsmodeller och skillnader mellan hedersvåldet som ett uttryck för våld mot kvinnor.

Återkoppling: tillsammans framåt

Bexelius upplyste om att Europakommissionen ska göra tilläggsdirektiv till de asyldirektiv som finns. EWL ska involveras i dessa diskussioner, vilket även SKL skulle kunna göra. Mot bakgrund av Bexelius och Qarais berättelser om möten med kvinnor utsatta för våld och övergrepp som omöjliggör för dem att återvända till hemlandet eftersom det skydd de skulle åtnjuta där är otillräckligt, menar gruppen att det i tilläggsdirektiven bör tydliggöras att kvinnor ska kunna ges uppehållstillstånd för att de lever under hot och med övergrepp. Gruppdiskussionen problematiserade hedersbegreppet och vad som egentligen avses med ”att någon lever i en hederskontext”. Diskussionen pekade på att problematiken går längre tillbaka än mordet på Fadime och Pela och handlar om ett förtryck av kvinnor på flera och bredare områden. Hedersbegreppets överutnyttjande fråntar kvinnan hennes medborgerliga rättigheter och ingrupperar henne under en kategori som gör det svårare att få asyl.

Åtgärds paket

Som förslag på vad som kan göras och vilka frågor som kvinnorörelsen bör fokusera på och lyfta fram, var gruppen överens om att migrationsverket och domstolen i bedömningar av rätten till asyl bör bredda informationskanalerna. De bör söka information från jourer som jobbar med kvinnor dagligen eller be om information från kvinnoorganisationer i de länder som en asylsökande kvinna kommer från för att få nya infallsvinklar och argument på vad som ska betraktas som asylberättigande, men också kopplar till kvinnors utmaningar och situationer specifikt. Många gånger skickas kvinnor tillbaka på grundval att de kan ges skydd i hemlandet. Ett skydd som ofta tvingar kvinnan till en fängelseliknande tillvaro eftersom de inte kan leva i samhället utanför kvinnojouren.

Ett ytterligare förslag var att utbilda domare, rättsliga biträden, tjänstemän och andra som möter kvinnor i asylprocesser, men också att sprida samhällsinformation till asylsökande kvinnor i flyktingförvaring om deras rättigheter och möjligheter. Objektiviteten förstärks och ett beslut blir bredare förankrat. Kvinnokonventionen (CEDAW) är ett centralt verktyg i sammanhanget eftersom dess rättigheter baseras på internationella normer och gäller oavsett flyktingstatus i en nationell kontext. Det bör också framarbetas ett förpliktigande system för myndigheter och ambassader att följa upp de kvinnor som söker asyl av anknytnings skäl för att förebygga att de inte utnyttjas eller helt överlämnas till den man vilken de gifter sig med. Det sker inte i tillfredställande utsträckning idag, men borde bli en skyldighet att följa upp för att se hur de mår, vad som händer och i vilken utsträckning de ges möjlighet att delta i samhället, organisera sig, lära sig språket etc. I alla lägen menade gruppen att förslagen med fördel kan ske genom att kvinnoorganisationer samverkar för att genomföra de konkreta åtgärderna.

Nyckelord:

- Information om rättigheter till kvinnor i flyktingförvar
- Arbeta för att asylbeslut baseras på relevant information och fallspecifika bedömningar
- Samverkan för bättre genomslag
- Medverka och influera kommande tillägg till EU-direktiv

Nordiskt möte med fokus på kvinnor med invandrarbakgrund, 16 november

Efter att den internationella konferensen avslutades genomfördes ett möte med representanter från nordens samtliga länder i ett så kallat NOKS-möte: Nordiska Kvinnor i Samverkan. Landpresentationer från alla nordiska länder om situationen för kvinnor med invandrarbakgrund inledde mötet.

Kvinnor med invandrarbakgrund i Norge

I Norge är 460 000 av landets befolkning utlandsfödda vanligen från Polen, Sverige, Irak, Danmark och Asien, varav 38% har norskt medborgarskap. Utlandsfödda män är mindre sysselsatta än norska män. Kvinnor både jobbar och tjänar genomgående mindre än män. Två iakttagelser rörande immigranter och kvinnor med invandrarbakgrund är särskilt intressanta. Det ena är tendensen att utlandsfödda som engagerar sig i lokalpolitiken verkar tappa intresset efter en mandatperiod och uppleva att de inte fyller någon funktion. Det andra är tendensen med förnufts-äktenskap där kvinnor kommer till Norge från ett land utan att kunna språket och isoleras till hemmet utan möjlighet att integreras eller träffa andra människor. De blir fångar i sina hem. Norgerepresentanten menar att det är kvinnorörelsens roll att hjälpa dessa kvinnor. På samma sätt som flyktingar i Norge placeras i skolor för att lära sig språket måste unga flickor som kommer till Norge för tvångsäktenskap ges motsvarande rättigheter.

Ett relaterat problem är att de flesta kvinnor med invandrarbakgrund i Norge arbetar oreglerat inom vård och omsorg. Om de har tur så utbildas de till undersköterskor vilket ger dem legal status, men vanligen saknar de uppehållstillstånd. Norgerepresentanten menar att kvinnorörelsens roll har en stor funktion att fylla genom att fokusera sitt arbete dels på kvinnor som importerats och isoleras och dels på alla kvinnor utan lagligt uppehållstillstånd som arbetar inom sjukvården med undermåliga löner. I Norge arbetar många utan lagligt uppehållstillstånd också inom jordbrukssektorn eller inom hotell/restaurangsektorn. Dessa arbetare står utanför skyddssystem och rättigheter. De kommer vanligen från Polen, Östeuropa, Filippinerna och andra delar av Asien. De är på botten av det norska samhället och jobbar utan tillstånd, på en svart marknad utan social trygghet. De är offer för social dumping och arbetar med lägre löner och under sämre arbetsvillkor än vad lagstadgade avtal har som miniminivå. Många invandrarkvinnor finns representerade i denna kategori.

Slutligen, och som ett led i arbetet att bemöta förtryck mot kvinnor och sexuellt våld, träder den 1 januari 2009 en ny lag i kraft i Norge som kriminaliserar köp av sexuella tjänster. Den följer Sveriges lag och gör det illegalt för norrmän att köpa sexuella tjänster i både Norge och utomlands. Lagen är ett resultat av en kamp som drivits framgångsrikt av kvinno-, ungdoms- och arbetarrörelsen både inom politiska partier och i civilsamhället. Det är ett solidaritetsuttryck med alla kvinnor runtom i världen, menar Norgerepresentanten, men berättar också att lagen har mött stort motstånd bland socialarbetare och intresseorganisationer för prostituerade som menar att lagen förvärrar prostituerade kvinnors redan utsatta situation. Som ett konkret uttryck för stödet för lagen kommer förslag på att genomföra stödaktioner utanför parlament och ambassader i flera nordiska länder för att fira att lagen antas och som en solidaritetshandling.

Kvinnor med invandrarbakgrund i Finland

Finland representerades av organisationen Monica som är den enda organisationen på nationell nivå med fokus på kvinnor med invandrarbakgrund. Organisationen koncentrerar sin verksamhet kring de dagliga problem som kvinnliga immigranter möter. Uppskattningsvis 2,3 % av Finlands 5 miljoner invånare är immigranter. 45 % av dessa är del av arbetskraften. De kvinnor som kommer till Monicas center har alla upplevt våld eller blivit utnyttjade. På centret får de råd och information om hur de kan hantera situationen eller erbjuds plats på skyddsboende om situationen är värre.

Centret har ungefär 470 olika kontakter och varje kontakt har blivit utsatt för våld mer än en gång. De kommer alla med specifika berättelser, erfarenheter och aspekter av våldet de utsätts för. En tendens är dock att det vanligen, i omkring 50 % av fallen, rör sig om en finsk man gift med en kvinna från Thailand, Ryssland eller andra länder i Asien. Dessa kvinnor finns vanligtvis inte upptagna i officiella listor. Det förväntas att den finska mannen tar sitt ansvar och vägleder kvinnans integrering och införlivande i det nya finska samhället, ett ansvar som långt ifrån alla tar. Representanten från Finland exemplifierar med ett fall där en kvinna under sina 3-4 år i Finland hade haft samma kläder eftersom hon aldrig hade lämnat huset eller varit i en affär.

Av de kvinnor som kommer till centret är omkring 95% arbetslösa. De varken deltar i samhället, talar språket eller på andra sätt ges möjlighet att integreras. Å ena sidan försöker centret bidra till förändring genom att erbjuda språkkurser. Å andra sidan försöker de visa att kvinnor kan arbeta utan att behöva kunna tala finska eftersom långt ifrån alla jobb kräver kunskap i finska. De flesta som arbetar på centret har en invandrarbakgrund, vilket gör att 16 olika språk finns representerade. Det öppnar ett värdefullt utrymme för utsatta kvinnor att kunna kommunicera på sitt eget språk när de talar om slitsamma vårdnadstvister eller utsattheten för våld. De flesta av kvinnorna som kommer i kontakt med centret är välutbildade i sina hemländer. Denna utbildning stämmer sällan överens med finska krav varför många av dessa kvinnor inte kan göra någonting i Finland, utan istället tvingas försörja sig på socialbidrag. De har varken val eller möjligheter. I detta sammanhang spelar media en viktig roll.

Bilden som folk ges tenderar att vara onyanserad och spä på människors bilder av immigranter på ett negativt sätt vilket bidrar till att bygga fördomar. Det är ett naturligt sätt att rapportera som ger olyckliga effekter. Med Finlands nya immigrationsminister finns hopp om att kunna medvetandegöra frågorna och väcka debatt kring en problematik som annars inte är offentlig i Finland. Det behövs fler som vågar tala ut och organisera sig, som breddar eller bygger på bilden av hur det ser ut. Problemet är att det ofta handlar om frivilligt arbete, för alla parter.

Positiva framtidsblickar

Integration måste komma med nyanserad nyhetsrapportering för att inte bidra till att reproducera fiendebilder: återskapa vi och dom. Det multikulturella Finland är nytt och verkar vinna mark och kan representera ett steg bort från sådana dikotomier. Det är ett välkommet inslag som kan bidra till ökad medvetenhet och en nyanserad bild om det hanteras på rätt sätt, men mer underlag och forskning behövs. Likaså fler representanter för andra generationens invandrare. Om vi vill hjälpa immigrantkvinnor så är tillgängligheten avgörande.

Kvinnor med invandrarbakgrund i Danmark

I Danmark har antalet kvinnor på arbetsmarknaden fördubblats, men barriärer såsom lägre utbildningsnivå och språkkunskap bidrar till att de inte kan nå samma nivå på arbetsmarknaden

som danska kvinnor. De har heller inte tillgång till samma nätverk och kontakter eller kan hantera socialt oskrivna regler för hur man beter sig på intervju. Som ett led i att åtgärda diskriminering på arbetsmarknaden finns förslag på att anonymisera ansökningsprocessen. Som ett led i en sådan tendens finns en trend bland andra generationens invandrare att byta till danska namn.

Hårdare regler för uppehållstillstånd

År 2001 vidtogs åtgärder som gjorde det svårare att få permanent uppehållstillstånd i Danmark. Även reglerna för att återopa familjeåterförening blev hårdare. En person måste spendera 7 år utan avbrott i landet för att kunna övervägas ett permanent uppehållstillstånd. Efter dessa 7 år finns inga garantier att så sker. Det krävs medverkan i ett 3-årigt integrationsprogram för att lära sig danska samt bevis på aktiva försök att söka jobb. En ansökan om permanent uppehållstillstånd som avslås gör kriterierna i integrationsprogrammet hårdare. Det är hårda regler som krav- och tidsmässigt gör det svårt för immigranter att erhålla ett permanent uppehållstillstånd. Mellan 2000 till 2005 ökade arbetstillfällena för kvinnor mellan 25-64 med 25 %. Samtidigt finns en tendens att kvinnor med invandrabakgrund inte har samma tillgång till samhället utan blir beroende av männen.

Kvinnor hamnar ofta på okvalificerade jobb istället för att utbilda sig. Många kvinnor har kvalificerade utbildningar från sitt hemland som inte godkänns eller är kompatibla med danska motsvarigheter. Det har effekter på möjligheten att uppfylla kraven för permanent uppehållstillstånd. Samtidigt har arbetet socialiserande effekter: kvinnorna integreras och inkorporeras i samhället. De fortsätter jobba inom okvalificerade yrken på restauranger och med städning eftersom det genererar pengar och ger ett socialt nätverk, men det är marginaliserade jobb med begränsade möjligheter att förändra situationen. Lösningen på problemet faller inte främst på kvinnan med invandrabakgrund. Arbetsgivarnas mentalitet – i vilken utsträckning de är villiga att intervjua och erbjuda jobb – är avgörande, berättar Danmarkrepresentanten.

7-årsregeln och våld i nära relationer

När det kommer till våld mot kvinnor rapporterades år 2007 omkring 28 000 fall av kvinnor som utsatts för våld i hemmet. Kvinnocentrum i Danmark hade sammanlagt 13 438 kontakter varav 45 % representerade utlandsfödda kvinnor. Bland dessa fanns 88 olika länder representerade från främst Östeuropa och Asien. 36 % har kommit till Danmark av familjeåterföreningsskäl. 7-årsregeln har på så sätt en direkt inverkan på kvinnans val eller möjlighet att stanna eller lämna en relation där hon utsätts för våld. 4-5 % av kvinnorna riskerar att utvisas om de separerar. Om de har dokumenterad bevisning eller anknytning till Danmark så kan de stanna, men eftersom kvinnorna i mindre utsträckning genomgår integrationsprogrammen eller på andra sätt följer reglerna för 7-årsprogrammet som ger permanent uppehållstillstånd så är sådana anknytningar svåra att återopa.

Bidrag till en ljusnande framtid

2002 och 2005 antogs handlingsplaner för våldsutsatta kvinnor och mäns våld mot kvinnor i hemmet. En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld i nära relationer har också framarbetats som gäller för tidsperioden 2009-2012. Organiseringen bland invandrade kvinnor är låg men pengar, aktiviteter och resurser för att stärka upp en groende trend är på framväxt med bland annat rådgivning och information om hur kvinnor med invandrabakgrund kan organisera sig och vilka myndighetskontakter som måste tas. En paraplyorganisation etablerades nyligen i Köpenhamn för att ytterligare stimulera utvecklingen och ge kvinnor med invandrabakgrund en plattform i Danmark att mötas och utbyta erfarenheter på.

Kvinnor med invandrabakgrund på Island

På Island finns 20 000 immigranter utan medborgarskap och 12 000 med medborgarskap. 70 % av immigrantpopulationen kommer från Europa och då främst från Polen, Danmark, Litauen, Tyskland och Thailand. Endast 2 personer är asylsökande. Island tar emot kvotflyktingar, ofta kvinnor och ensamstående mammor från Colombia och Palestina, som är utsatta för risk. På lokal nivå, i kommunerna, finns immigranter representerade i de få områden där de återfinns. I parlamentet finns endast en person som är utlandsfödd.

Situationen för kvinnor med invandrabakgrund på Island varierar beroende på bakgrund. Många kvinnor gifter sig med isländska män när de kommer till landet och utnyttjas eller utsätts för både fysiskt och psykiskt våld. Om kvinnan bor i landet med ett återföreningstillstånd och skiljer sig så riskerar hon utlämning. Många kvinnor räds utvisning, vilket har lett till påtryckningar för att ändra utlänningslagen. En förändring som har kommit till stånd innebär att skilsmässor på grund av våldsutsatthet ska ge kvinnor en möjlighet att söka förnyat uppehållstillstånd om det föreligger särskilda omständigheter. Om kvinnorna dessutom har barn finns en ökad chans att få uppehållstillstånd om barnen har börjat skolan. Det handlar om att kunna återopa relationer och rötter till landet. Att kunna tala språket ger bättre möjligheter att integreras på arbetsmarknaden. Precis som i andra nordiska länder har välutbildade kvinnor med invandrabakgrund dock svårt att tillgodoräkna sig sin examen i det nya samhället och begränsas på så sätt i den utsträckning i vilken de kan söka kvalificerade jobb.

System med 2-åriga äktenskap utnyttjas

Våld i nära relationer är tyvärr vanligt. Inom ramen för denna problematik lyfts särskilt fram problemen för de kvinnor som är gifta med män som har satt i system att gifta sig med utlandsfödda kvinnor för att sedan ta ut skilsmässa inom två år för att då kunna få kvinnan utvisad och gifta sig med en annan. Har kvinnan utsatts för våld uppstår en konflikt där mannen hävdar att kvinnans anmälan om våld endast är en metod för få stanna på Island. Representanten från Island är orolig att isländska myndigheter kommer att kopiera andra länder och lägga bevisbördan på kvinnan. Kvinnor med barn är särskilt oroliga för vårdnadstvistsens utgång av olika skäl. En kvinna hade permanent uppehållstillstånd, men var rädd att mannen skulle få vårdnad eftersom han tvingat henne till prostitution. Att män utnyttjar kvinnor med invandrabakgrunds utsatta position är en problematik som är närvarande i flera länder i Norden.

Stöttande verksamhet

På Island finns ett nätverk för och med kvinnor med invandrabakgrund som fyller en viktig socialiserande funktion. De arrangerar aktiviteter och assisterar immigrantkvinnor på olika sätt vilket underlättar integration. Det kan handla om enkla och lättillgängliga aktiviteter där nätverkets bingokvällar har blivit särskilt uppskattade, eftersom det för många kvinnor är det enda ställe de besöker utanför hemmet. Andra aktiviteter syftar till att stärka och bygga upp självkänslan hos kvinnor med invandrabakgrund. Språkkurser och mentorskap är också uppskattade verksamheter. Det bidrar till medel och verktyg för att kunna frigöra sig och klara sig själva.

Kvinnor med invandrabakgrund på Grönland

På Grönland bor det 56 901 personer varav 26 719 är kvinnor. De senaste åren har det skett en nedgång i fiskeindustrin på Grönland som främst har drabbat männen. Det är få som har sökt sig till andra sektorer. Representanten menar att Grönland står inför ett viktigt skifte som kommer med nya utmaningar. Den traditionella livsstilen där pojkar blir män, bland annat genom att stå

för fångsten av mat, utmanas på ett sätt som gör att vi kan tala om en maskulinitetskris. Män har svårare att anpassa sig till den nya livsstilen i jämförelse med kvinnor. Den traditionella industrin byts ut och kvinnor anpassar sig bättre till de nya omständigheterna. Männens frustration drabbar kvinnor med bas i ett bekymmer som handlar om inskränkta försörjningsmöjligheter.

Det finns få ställen dit kvinnor som är utsatta för våld kan vända sig. Det finns ingen statistik på hur många kvinnor som utsätts för våld i nära relationer. Däremot har 808 anmälningar om våld gjorts. Förutom att det nyligen har bildats en grupp för våldsutsatta kvinnor finns några olika kvinnojourer runtom i landet. Grönlands kriscentrum i Nuuk tar emot alla kvinnor och även de kvinnor som kommer med barn. Många tvingas gå tillbaka till mannen eftersom de saknar resurser för att finansiera ett eget boende.

Migrationsmönster hos kvinnor från Grönland

Många grönländska kvinnor reste till Danmark under 1960- och 70-talen efter att många danska män och hantverkare arbetade på Grönland under denna period. Flera av dessa har haft svårt att integreras i det danska samhället och upplevt svårigheter att vända sig till myndigheter för hjälp kring skilsmässa, vårdnadstvister eller utsatthet för våld. Många har ändå valt att gömma sig i Danmark istället för att återvända till Grönland av rädsla och skam för att inte ha "lyckats". Särskilda grönländska rådgivningsbyråer och sociala instanser har därför etablerats runtom i Danmark för att stödja dessa kvinnor på olika sätt.

Institutionella framsteg

Tidigare fanns ett Lagstiftningsråd som bland annat fokuserade på våld mot kvinnor. Bland rådets olika instanser märks Grönlands kvinnoföreningar och kriscentrum. Ett nytt råd bildades 1 januari 2008 som alltså håller på att formas. Det finns också en nationell strategi för förebyggande av våld och sexuell/reproduktiv hälsa.

Kvinnor med invandrarbakgrund på Färöarna

25 % av Färöarnas befolkning är bosatta utanför Färöarna. Majoriteten bor i Danmark där möjligheterna för dem är bättre än på Färöarna. Kvinnor som kommer till Färöarna från andra länder kommer med intentionen att bosätta sig, menar representanten. De lever och mår bra i arbetslivet och i hemmet. Först efter 3 års uppehåll kan de ansöka om permanent uppehållstillstånd. Vissa kommer dit i sällskap med en lokal man där representanten menar att män reser till kvinnors hemland och återvänder med en kvinna som önskar leva ett bättre liv i ett annat land. Männen tenderar att vara socialt handikappade eller missbrukare. Kvinnorna har språksvårigheter och kan knappt föra sig på engelska, vilket medför att de har svårt att finna sin plats på Färöarna som sammanlagt befolkas av 48 000 personer. De har ingen tillgång till sociala nätverk och känner sällan till sina rättigheter. Språkundervisningen är ett stort problem. Det är svårt att integreras i ett litet ösamfund med stark sammanhållning på lokala, små orter.

För de kvinnor som utsätts för våld finns ett kvinnohus. De flesta kvinnor med invandrarbakgrund som kommer i kontakt med kvinnohuset är utsatta för våld och har varken arbets- eller uppehållstillstånd. De lever i fruktan att utvisas och kommer från isolation. Det rör sig endast om 3-4 kvinnor om året från olika länder. Deras situation blir tidigt tydlig. De lever ofta isolerat och möter svårigheter att integrera sig på det vis de önskar. Anonymiteten är begränsad och människor vet vilka kvinnor som vistas på kvinnohuset. Det blir känt och de syns. Fördelen med en liten befolkning är att vanan är större att nätverka och arbeta tillsammans.

Nordiskt jubileumsforum vid Beijing +15

År 1988, 1994 och 2005 arrangerades olika nordiska forum för kvinnoorganisationer. Det första arrangerades i Oslo och samlade över 10 000 deltagare. De andra två kopplade till kvinnokonferensen i Beijing och arrangerades i Turku, Finland. Marianne Laxén berättar att ytterligare ett forum planeras till hösten 2009 inom ramen för det breda nordiska samarbetet mellan kvinnorörelser.

Nordiskt samarbete öppnar möjligheter för kvinnorörelsen

De mest kända aktörerna i ett brett nordiskt samarbete är Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet. Den förra är ett samarbete mellan de nordiska ländernas parlament. Rådet har en egen parlamentarisk session varje år. På dessa möten deltar 50-60 parlamentariker och beslutar om budget och handlingsplan. Nordiska ministerrådet i sin tur är ett samarbete mellan regeringarna. Ministerrådet har 11 olika råd som möts årligen – ett för jämställdhet. I år är Sverige värd för jämställdhetsrådets årliga möte, MR-Jäm. Inom MR-Jäm har nordiska jämställdhetsministrar antagit en handlingsplan som löper från 2006-2010. Det är en bra handlingsplan som tar upp invandrarkvinnors situation och relaterad problematik. Budgeten för handlingsplanen ska fördelas på olika projekt. Tre nordiska länder måste samarbeta för att kunna ansöka om medel.

Hela idén med tidigare nordiska forum har varit att mötas, utbyta erfarenheter och hålla gemensamma diskussioner. Eftersom den aktuella konferensen har visat på utmaningar för kvinnor med invandrabakgrund i de nordiska länderna och lyft fram centrala roller och funktioner som kvinnorörelsen kan fylla skulle ett ytterligare nordiskt forum å ena sidan stärka och stimulera ett gott samarbete mellan kvinnorörelser i nordiska länder och å andra sidan förbättra situationen för kvinnor med invandrabakgrund i dessa länder. Med det som bakgrund föreslår Marianne Laxén att NOKS ansöker om medel för att arrangera ett förberedande nordiskt forum inför 15-årsjubileet av Beijingkonferensen 2010 med huvudidén att presentera kvinnorörelsen i nordiska länder, immigrantkvinnors organisering och det arbete som genomförs och har omtalats under konferensen.

En projektidé tar form

NOKS-mötet beslutar att försöka ordna ett nordiskt forum. Arbetsgången från mötets avslutande är att forma en arbetsgrupp som inledningsvis sammanställer en mindre ansökan till Nordiska ministerrådet för en referensgrupp som, om den tillsätts, framarbetar den stora projektansökan till ministerrådet för ett Nordiskt Forum 2009 på Island eller i Turku med omkring 300-500 deltagande kvinnor. Ett rimligt antal som ska tillgodose bred spridning och representation, men samtidigt vara genomförbart med avseende på en redan snäv tidsram för projektets genomförande hösten 2009.

I forumet skulle både kvinnorörelser och organisationer för kvinnor med invandrabakgrund finnas representerade och presenteras. Det förespråkar samarbete mellan olika kvinnoorganisationer och paraplyorganisationer i Norden. Gamla kvinnorörelsen bygger en bro tillsammans med nya kvinnogrupper såsom kvinnor med invandrabakgrund. Formerna för forumet och närmare kriterier för deltagande och representation kommer att framarbetas om medel beviljas. För nystartade organisationer, liksom den danska paraplyorganisationen för invandrarkvinnor, erbjuder forumet en erfarenhet, lärdom och inblick om formerna för samverkan och nätverkandet mellan nordiska kvinnoorganisationer. Det stimulerar ett uttryckt behov och önskemål att bygga broar

mellan nationella kvinnorörelser och organisationer för kvinnor med invandrarbakgrund. Prioritet ges till kvinnor med beslutsposition i representerade organisationer, så att beslut kan fattas och specifika förslag på åtgärder som genereras i olika workshops kan godkännas.

Arbetet framöver

NOKS-mötet beslutar att representanterna på mötet tar med sig idén om ett Nordiskt Forum till sina organisationer och lämnar förslag på deltagare i en arbetsgrupp till Sveriges Kvinnollobys kansli. SKL koordinerar arbetet under sitt ordförandeskap och i ett inledande skede. Om medel beviljas för ansökan till JÄM-ÅK inom Nordiska ministerrådet står nästa ordförandeland eller värdland för koordineringen av det fortsatta arbetet. Med detta beslut avslutades NOKS-mötet och Sveriges Kvinnolobby tackade för det engagemang som deltagarna visat:

– Det är väsentligt att de nordiska kvinnoorganisationerna träffas och stärker samarbetet och relationen inom Norden. Vi hoppas samtliga på ett Nordiskt Forum 2009.

Deltagarlista från NOKS-mötet

Marit Kvamme, Kvinnefronten i Norge

Gunhild Ramm Reistad, Norsk Kvinnesaksforening/Oslo Kvinnesaksforening

Margrét Steinarsdóttir, Islandsk kvindesagsforening

Halldóra Traustadóttir, Islands kvindesagsforening

Maren Heilmann, Krisecentre i Grønland

Amalie Lyberth, Ligestillingsrådet i Grønland

Annetta Saltá, Kvinnufelagasamskipan Färöarna

Gyda Kongsted, Kvinderådet, Danmark

Kurda Yar, Kvinderådet, Danmark

Sara Eklund Svenska Kvinnoförbundet, Finland

Nasima Razmyar, Multicultural Women's Resource Center MONIKA, Finland

Eva Fager, Sveriges Kvinnolobby

Wiveca Holst, Sveriges Kvinnolobby

Marianne Laxén, Integrations- och jämställdhetsdepartementet, Sverige

Sveriges Kvinnolobby

Sveriges Kvinnolobby (SKL) är en partipolitiskt och religiöst obunden paraplyorganisation för svensk kvinnorörelse. SKL vilar på feministisk grund och verkar för kvinnors fulla mänskliga rättigheter i ett jämställt samhälle. Verksamheten utgår från FN:s Kvinnokonvention (CEDAW) och aktionsplanen från Beijing. SKL verkar för integration av kvinnors perspektiv i alla politiska, ekonomiska och sociala sammanhang. Organisationen vänder sig främst till beslutsfattare och makthavare och arbetar för att samla kvinnorörelsen och stärka NGO:s roll i samhällsutvecklingen. SKL är svensk representant i den Europeiska Kvinnolobbyn (EWL). Organisationen har drygt 30 medlemsorganisationer.

European Women´s Lobby/Europeiska Kvinnolobbyn

Sveriges Kvinnolobby är den svenska koordineringen inom European Women´s Lobby (EWL), den europeiska paraplyorganisationen för nationella och europeiska NGO:s. EWL har ungefär tvåtusen medlemsorganisationer i och utanför EU. EWL:s uppdrag är att verka för jämställdhet och kvinnors rättigheter i europapolitiken och att fungera som länk mellan det politiska beslutsfattandet och kvinnoorganisationerna i Europa. EWL genomför via sina medlemsorganisationer varje år en stor mängd lobbyaktioner riktade till alla europeiska institutioner samt till nationella parlament och internationella fora.

Riksförbundet Internationella Föreningar för Invandrarkvinnor RIFFI

Riksförbundet Internationella Föreningar för Invandrarkvinnor, RIFFI är en paraplyorganisation för 27 lokalföreningar (IFFI) runt om i Sverige, med cirka 2000 medlemmar från olika länder. RIFFI är partipolitiskt och religiöst obundet. Verksamheten utgår från ett integrations- och jämställdhetsperspektiv.

Sveriges Kvinnollobys medlemsorganisationer

Assyriska Kvinnoförbundet

Business and Professional Women Sweden – Yrkeskvinnors riksförbund

Dea-föreningen för Kvinnomuseer i Sverige

Forum – Kvinnor och Funktionshinder

Gröna kvinnor

Internationella Kvinnoförbundet, IKF

Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, IKFF

Irakiska Kvinnoföreningen

KSAN/Kvinnoorganisationernas Samarbetsråd i Alkohol – och Narkotikafrågor

Kurdistan Kvinnoförbund

Kvinna Skaraborg

Kvinnor i Svenska Kyrkan

KvinnorKan

Kvinnliga Akademikers Förening

Riksförbundet Internationella Föreningen för Invandrarkvinnor, RIFFI

Riksorganisationen för valfrihet, jämställdhet och föräldraskap, HARO

Riksorganisationen för Kvinnojourer och Tjejjourer i Sverige Roks

Svenska Kvinnors Europa Nätverk, SKEN

Svenska Kvinnors Vänsterförbund

Mälardalens Kvinnolobby

Sverigefinskt Kvinnoforum

Svenska Riksförbundet Nationellt ResursCentrum för kvinnor

Svenska Riksföreningen av Delta Kappa Gamma

Svenska UNIFEM-kommittén

Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd

Sveriges Kvinnliga Läkares Förening

Sveriges Kvinnojourers Riksförbund, SKR

Swe Q – Sveriges Quinnoråd

Sverigeunionen av Soroptimistklubbar

Föreningen Tealogerna

Varken hora eller kuvad

VSQ, VästSvenska Quinnors Lobby

Örebro Läns Kvinnolobby

1.6 miljonerklubben

www.sverigeskvinnolobby.se